

Tasapainoilua

---

*Osallisena
poikkitaiteisessa
taideprojektissa*

Elina Nissinen

Kandidaatin opinnäytetyö | kevät 2014

Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma

Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Aalto-yliopisto

Opponentti: Tero Levo

Ohjaaja: Taneli Tuovinen

“ Tasapaino ja harmonia
ovat rinnakkaiskäsitteitä ”

Tekijä Elina Nissinen

Työn nimi Tasapainoilua – osallisena poikkitaiteisessa taideprojektissa

---

Laitos Taiteen laitos

Koulutusohjelma Kuvataidekasvatus

Vuosi 2014

Sivumäärä 63

Kieli Suomi

Tiivistelmä

Tutkielmassa perehdyn erään poikkitaiteisen taidetapahtuman rakennusprosessiin laadullisena toimintatutkimuksena. Tasapainon ja harmonian löytäminen ja ylläpitäminen ovat tärkeitä taustatavoitteita taiteita yhdistävässä tapahtumassa ja taiteilijoiden välisessä yhteistyössä. Tapaustutkimukseni fokusoituu tasapainontavoittelu-ilmiön etsimiseen projektin suunnittelutyön aikaisessa vuorovaikutusprosessissa. Tutkimukseni kysyykin: *kuinka tasapainontavoittelu ilmenee poikkitaiteisen tapahtumamme rakennusprosessissa?* Lähtökohta on subjektiivisessa näkökulmassa ja kokemuksessa: olen itse yksi ryhmän kolmesta taiteilijajäsenestä.

Monimenetelmällisesti lähestyn tasapainontavoittelun ilmiötä ja tutkimaani ryhmää fenomenologis-autoetnografisella asenteella. Tähtään siis ennakoasenteettomaan havainnointiin ja itsereflektiiviseen tiedonmuodostukseen kuvatakseni ilmiön todentumista tutkimustapauksessani mahdollisimman autenttisesti. Tiedonkeruumetodini on osallistuva havainnointi, aineisto muodostuu prosessimme etenemistä raportoivista päiväkirjoistani. Päiväkirjoja olen tuottanut puolen vuoden ajan seurattessani ryhmätyöprosessia projektin ensihetkistä lähtien.

Ryhmätoiminnan ilmiöihin ja käsitteisiin pureutuva Jauhiaisen ja Eskolan Ryhmäilmiö–teos toimii tutkielmani tärkeimpänä teoreettisena viitekehyksenä. Kuvaan ilmiön ilmentymistä aineistopohjaisen analyysin muodossa. Analyysi teemoittuu kolmeen kuvauskategoriaan, jotka rakentuvat aineistolainauksille ja ryhmätyön teoriaan peilaaville analyttisille argumenteille. Analyysi keskittyy ilmiön kuvaamiseen vuorovaikutuksessa, ei niinkään ryhmän asiatavoitteessa eli taidetapahtuman suunnitelluissa sisällöissä.

Tutkielma esittää uuden lähestymistavan vuorovaikutuksen ja ryhmäprosessin tutkimiseen, sekä näyttää tasapainoisen ryhmätoiminnan merkityksen yhteistaiteellisessa projektissa. Vaikka tutkielmani syvenyy yksittäistapaukseen, käsitän tasapainon- ja harmonianhaeskelun pohjimmiltaan yleisinhimilliseksi ilmiöksi: puntaroinkin käsitteiden suhdetta myös yksilöön ja toisaalta yhteiskuntaan. Kuvaamalla ilmiön ilmentymismuotoja todellisen esimerkin kontekstissa tutkielma herättää lukijan pohtimaan sitä, kuinka kokonaisvaltaisesti tasapainontavoite saattaa ilmetä hänen omassa elämäntilassaan ja elämismaailmassaan. Tärkeänä havaintona nousee sekin, kuinka tasapainontavoittelun tiedostaminen toiminnan taustatavoitteena saattaa osaltaan myös ohjata yksilön/ryhmän toimintaa ja päätöksentekoa kohti parempaa tasapainoa.

Avainsanat: tasapaino, harmonia, monitaiteisuus, poikkitaiteisuus, taiteidenvälisyys, subjektiivisuus, aineistolähtöisyys, tavoitteellinen ryhmä, elämäntila, ryhmän kaksoistavoite, suhdejärjestelmät, valta, jousto, yhteisymmärrys

---

Sisällys

---

1. Johdanto	07–09
2. Lähtökohtia	09–15
2.1 Roolistani alkuasetelmassa ja poikkitaiteisen taideprojektimme lähtökohdista	09–12
2.2 Tutkimuskysymys ja ennakko-oletukset/hypoteesi	12–13
2.3 Omasta taiteestani ja taidekäsitteestäni	14–15
3. Filosofointia tasapainosta ja harmoniasta	15–22
3.1 Harmonian alku - tieto, kauneus ja hyvyys	15–19
3.2 Tasapainossa tänään?	19–21
3.3 Mitä tasapaino ja harmonia tarkoittavat minulle?	22
4. Teoreettinen tausta	23–27
4.1 Monitaiteista vai poikkitaiteista, taiteidenvälistä?	23–25
4.2 Teoreettinen peili: millainen tutkimusryhmäni on teoreettisesta näkökulmasta	25–27
<i>-kuristus Ryhmäilmiön teoriaan</i>	
5. Metodiikasta & tiedonkeruumenetelmästä	27–33
5.1 Laadullinen toimintatutkimus	27–28
5.2 Fenomenologis-autoetnografisesta tutkimusasenteestani	28–29
5.3 Tiedonkeruumenetodi ja aineisto	29
5.4 Aineiston analyysimenetelmästä: aineistopohjainen analyysi <i>– ilmiön kuvauskategoriat</i>	29–32
5.5 Tulkinnan subjektiivisuudesta ja tutkijan etiikasta	32–33
6. Tutkimusosa - Aineistopohjainen tasapainontavoittelun analyysi	34–54
6.1 Alustus ja kysymykset aineistolle	34–35
6.2 Vallanotto - johtajuus / roolit	36–42
6.3 Jousto - mukautuminen / tyytyminen / kompromissit	43–47
6.4 Tasapaino ryhmätyöskentelyssä: vaaka-havaintoesitys	47
6.5 Yhteisymmärrys ~ tasapaino - kommunikaatio / kunnioitus / luottamus	48–54
7. Tarkastelu eli pohdintaosuus	55–60
7.1 Tutkielman keskeishavainnot, johtopäätelmät ja hyödyt	55–57
7.2 Tutkimisen tunnelmista ja tutkielman onnistumisesta	58–59
7.3 Loppuajatuksia taiteellisesta yhteistyöstä ja kuvataidekasvatuksesta	60
Lähteet	

1. Johdanto

Kirjaudumme molemmat Koneen säätön verkkopalveluun Matein tunnuksilla. Taiteen ja kulttuurin apuraha-hakemuksen höyläämisessä vierähtää 3 tuntia. Muuhun hakemukseen kirjoitettua apurahan käyttötarkoitusta selostavaa kohtaa hienosäädetään paremmin vastaamaan Koneen suosituksia.

Kuusi minuuttia ennen palautuksen deadline-aikaa (30.9.2013 klo 00:00) Matei huomaa kustannusarviossa laskuvirheen: kokonaissumma ei vastaa budjetissa eriteltyjä summia. Säätön verkkopalvelu toimii hitaammin kuin Aallon WebOodi kurssi-ilmoittautumisaamuna kello 9.

Kolme minuuttia ennen vuorokauden vaihtumista Matei painaa 'tallenna ja lähetä' painiketta vaikkei hakemuksen budjettisivu ole vielä ehtinyt päivittyä.

00:00 Hakemuksen tilastatus päivittyy ilmoittamaan 'lähetetty'.

Toivottavasti nämä työteliäät kolme tuntia eivät valuneet hukkaan...

30.9.2013 22:00 - 00:30 MINÄ & MATEI - SKYPE:

YÖLLINEN ONLINE-OPREAATIO/ KONEEN SÄÄTIÖ

Kandidaatintutkielmassani perehdyn erään poikkitaiteisen taidetapahtuman rakennusprosessiin oman osallistuvan kokemuksen kautta. Minä ja kaksi jo ammatissa olevaa nuorta taiteilijaa järjestämme poikkitaiteisen tapahtuman, joka toteutetaan Helsingissä Balderin salissa toukokuussa 2014. Tapahtumamme tulee olemaan yhdistelmä klassista nykymusiikkia, installaatiota, performanssia ja visuaalista taidetta. Matei Gheorghiu on säveltäjänä vastaamassa konserttiosuudesta ja kollaboratiivisten teosten äänimaisemasta, kuvataiteilija Octavian Balea esittää oman performanssia, valokuvaa ja ääntä yhdistelevän projektinsa. Itse tulen olemaan mukana maalauksillani — suunnitelmissa on myös jonkinlainen live-maalaaminen osana musiikkiesitystä. Tilassa siis koetaan kaikkien taiteilijoiden erillisistä ja yhteisistä teoksista/esityksistä koottu, taidemuotoja sekoittavia kokonaisuus.

Poikkitaiteisen/monitaiteisen konseptin ympärille rakentuvat projektit tuntuvat olevan nykyään enenevässä määrin pinnalla. Yhdistelmätaideprojektit ovat erityisen luonteensa tähden mitä mielenkiintoisin tutkimuskohde niin taiteen, taidekasvatuksen kuin ryhmätyöskentelyn näkökulmasta. Tämä taideprojekti on henkilökohtaisesti erityisen merkittävä sillä se on minulle ensimmäinen laatuaan. En ole aiemmin osallistunut edes koulun ulkopuoliseen taidenäyttelyyn, saati ollut mukana luomassa taidemuotoja yhdistävää tapahtumaa. On jännittävää päästä kokemaan kuinka tällainen yleisötapahtumallinen taideprojekti käytännössä toteutetaan ja millaista sen rakentaminen pienryhmässä on.

Vastasyntyneen ryhmäni alkutapaamisten aikaan pohdin tutkielmalleni kiinnostavaa näkökulmaa. Keskeytin kuulostelemaan ryhmässäni käytävää keskustelua: tuntui tärkeältä että tutkielma fokusoituisi johonkin ryhmästä itsestään nousevaan ilmiöön tai aiheeseen. Pian huomasin että projektia, sen toteutusta ja sisältöjä koskevat *tasapainon ja harmonian kysymykset* nousivat ryhmässäni jatkuvasti puheeksi. Tapahtumamme rakentaminen on sarja erilaisia vaiheita ja prosesseja, joiden kaikkien taustalla aloin hahmottaa saman tavoitteen: tasapainon ja harmonian löytämisen ja säilyttämisen. Näin kaksi erittäin kiinnostavaa kysymystä; mitä on monitaiteiseen taideprojektiin osallistuminen? – mitä on tasapaino, kuinka se saavutetaan? kietoutuvat tiivistä toisiinsa taideprojektiä seurattessani ja rakentaessani.

Näkökulmani kiteytyy tutkimuskysymykseen: *kuinka tasapainontavoittelu ilmenee poikkitaiteisen tapahtumamme rakennusprosessissa?* Uskon, että empiirinen tutkiminen ryhmätoimintaan osallistuen voi ulkopuolisena seuraamiseen verrattuna tuottaa aidompaa tietoa tasapainontavoittelun ilmiöstä. Tutkimusta ja projektia koskevia esioletuksiani, tutkimuskysymystä, sekä taidekäsitystäni tarkastelen heti seuraavassa, lähtökohtia ja alkuasetelmaa käsittelevässä luvussa.

Tasapaino ja **harmonia** ovat rinnakkaiskäsitteitä, joita nykyään käytetään paljon arkikielisessä kaikenkirjavissa yhteyksissä. Termejä tunnutaan viljeltävän erityisesti elämänhallinnan ja ihmissuhteiden teemoihin kytkeytyvinä. Eri tieteiden akateemisissa kehyksissä käsitteillä on hyvinkin varioivia konteksteja ja merkityksiä aina lääketieteen tasapainoaistista musiikkiteorian tonaalis-harmoniaan ja lukuihin muihin. Tasapainon ja harmonian käsitteet käyn läpi filosofisen pohdiskelevalla asenteella heti lähtökohtien esittelyn jälkeen. Puntaroin termeihin kytkeytyviä merkityksiä historiassa ja nyt, sekä kuvailen omaa ja tutkielmani suhdetta niihin.

Teorialuvussa esittelen **monitaiteisuuden, poikkitaiteisuuden ja taiteidenvälisyyden** päällekkäiset termit. Valotan myös Jauhiainen ja Eskolan (2003) *Ryhmäilmiö*-teoksen teoreettista lähtökohtaa ja käsitteistöä; teoksen ”suhtautumista” tutkimaani ryhmään. Peilaan tasapainontavoittelun ilmentymistä tutkimuskohteessani Ryhmäilmiössä esitettyyn teoriaan. Jauhiaisen ja Eskolan ryhmää kattavasti käsittelevä teos muodostaa näin tasapainontavoittelun analyysini pääasiallisen viitekehyksen.

Tapaustutkimukseni on tutkimusstrategialtaan laadullinen toimintatutkimus. Tutkimusmenetelmällisesti tutkielma on luova sekoitus autoetnografista ja fenomenologista tutkimusasennetta. Lähtökohdani on osallisuudessa, subjektiivisessa kokemuksessa ja tulkinnassa. Tiedonkeruumenetelmäni on osallistuva havainnointi, kokemukseni raportoin päiväkirjamuotoon. Puolen vuoden ajan tuottamistani päiväkirjoissa selostan ryhmäni prosessin etenemistä, kuvailen tapaamisia, siteeraan kirjeenvaihtoa sekä avaan tuntemuksiani. Aineistonani toimivien päiväkirjojen erittelyssä käytän kysymyksiin perustuvaa aineiston teemoittelumenetelmää. Valotan aineistonkeruuseen ja analyysilukuun liittyviä valintoja ja rakenteellisia ratkaisuja menetelmällisen esittelyn yhteydessä.

Jäsennelläkseni havaintojani jaan tutkimustehtävän aineistopohjaisen analyysin kategorioittain kolmeen teemaan, joiden alla ilmiön toteutumista tarkastelen. Näissä kategorioissa pohdin tasapainontavoittelun ilmentymistä fokusoituen vuorovaikutuksen tasoon. Koska taideprojektimme toteutuu vasta tutkielman palauttamisen jälkeen, analyysini tulee vain ohuesti sivuamaan tasapainontavoittelun ilmentymistä projektin käytännöllisellä päätöksenteontasolla (esim. taidesisällöt). Analyysissä esitetyt havainnot ja argumentit perustavat kokemuksellisille päiväkirjamerkinnöilleni ja näkökulmaa syventäville viittauksille lähdekirjallisuuteen, erityisesti Ryhmäilmiön teoriaan.

Tutkielmani lopussa puntaroin tutkimusprosessissa esiinnousseita keskeishavaintojani. Analysoin onnistumistani tutkimuskysymyksen vastauksen etsinnässä - samalla tarkastelen omia analyysijäni ja johtopäätelmiäni kriittisesti. Arvioin tutkimuksen menetelmällisiä heikkouksia ja vahvuuksia. Pohdin myös tutkimustulosteni mahdollisia hyötyjä; voinko niiden nojalla esittää jonkinlaisia mielipiteitä, suosituksia taikka soveltamisesimerkkejä esimerkiksi vastaavien projektien, oppiaineintegraation tai taidekasvatushankkeiden näkökulmista?

2. Lähtökohtia

2.1 Roolistani alkuasetelmassa ja poikkitaiteisen taideprojektimme lähtökohdista

Tutustuin klassisen nykymusiikin säveltäjään Matei Gheorghiun asuessani kesän 2013 Sibelius-akatemian asuntolassa. Nykyisen Taideyliopiston Sibelius-akatemiasta äskettäin maisteriksi valmistunut Matei Gheorghi (synt. 1984) on suorittanut alemman korkeakoulututkintonsa Romaniassa ja opettaa tällä hetkellä säveltämistä ja musiikkiteoriaa Keski-pohjanmaan konservatoriossa. Hän on myös suomalaisen *Korvat Auki ry* nykymusiikkiyhdistyksen puheenjohtaja.

Juttelin Matein kanssa taiteesta ja taiteilijuudesta törmätessämme toisiimme asuntolan käytävillä.

Matei kertoi minulle suunnittelevansa monitaiteista taideprojektia lähtökohtanaan kokemus siitä, että (klassista) nykymusiikkia muun nykytaiteen tavoin pidetään ”kansan keskuudessa” outona ja vaikeaselkoisena. Näkyvyyden kannalta eri taidemuotojen yhteen tuominen luultavasti vetäisi enemmän ja monipuolisempaa yleisöä kuin esimerkiksi pelkkä konsertti. Matei kertoi olevansa erittäin kiinnostunut yhteistyöstä muiden nuorten taiteilijoiden kanssa, taiteenalasta riippumatta.

1. Minun luonani 30.1.2014: Matei ja Octavian

Kesä oli minulle hyvin kiireinen ja vaikka olinkin kiinnostunut ideasta, en osoittanut innokkuutta lähteä suunnittelemaan lisäprojekteja itselleni. Koin myös, ettei minulla ollut tarpeeksi tuoretta materiaalia mitä esittää eikä toisaalta aikaa ryhtyä akuutisti työstämään uusia teoksia. Tiesin että Matei itse on tuotannollisesti jo ammatillisella tasolla.

Pidimme yhteyttä syksyn mittaan ja lukukauden alkaessa ymmärsin vihdoinkin tarttua tilaisuuteen — tajusin kuinka potentiaalinen tällainen taideprojekti olisi *tutkimuskohteena* nyt kun tarvitsin inspiroivan aiheen kandidaatintutkielmalleni. Projektin taiteilijakokoonpano oli tällä välin tuplaantunut kaksimiehiseksi: Octavian oli liittynyt Matein työpariksi. Suomessa ja muualla Euroopassa taiteellaan aktiivisesti esillä oleva Octavian Balea (synt.1984) on valokuva-, maalaus-, video- ja installaatiotaiteisiin keskittyvä nuori taiteilija. Octavian on Matein tavoin suorittanut kandidaatintutkintonsa Romaniassa, jonka jälkeen hän on opiskellut ja työskennellyt Saksassa ja lopulta päätynyt Suomeen. Nyt jo seitsemän vuotta Suomessa asuttuaan Matei ja Octavian törmäsivät toisiinsa sattumalta vain kaksi vuotta takaperin. Taiteellisesta yhteistyöstä heillä ei keskenään ole aiempaa kokemusta.

Lähtöideassani liityin tähän monitaideprojektiin ainoastaan kandidaatinopinnäytetyöni kautta. Kysyinkin aivan aluksi kaksikolta lupaa seurata tapahtuman rakennusprosessia jostakin näkökulmasta tutkielmaani varten. Tämä ei ollut kummallekaan minkään muotoinen ongelma – päinvastoin: varsinkin Matei tuntui olevan otettu kiinnostuksestani hanketta kohtaan. Pian heräsi keskustelu minunkin liittymisestä projektiin paitsi tutkijana myös taiteilijana. Tekisihän se taidekokonaisuudesta entistä monipuolisemman. Minun ei kauaa tarvinnut pohtia: tässä olisi nyt ensimmäinen tilaisuuteni osallistua tällaiseen ryhmätyöskentelyyn. Sitä paitsi yhteistyöprosessin tutkiminen osallisuuden kautta tuntui taidekasvattaja-opiskelijan näkökulmastani mielekkäämmältä kuin projektin sivustaseuraaminen.

Syyskuussa 2013 taideprojektimme suunnittelu lähti käyntiin tällä kokoonpanolla. En tällöin vielä tuntenut Octaviania laisinkaan, Mateinkin vasta parin kuukauden ajalta. Edustamme eri taiteenaloja ja osaamisalueita musiikinsäveltämisestä maalauksen, ja taidegrafiikan kautta valokuva-, installaatio- ja videotaitteeseen. Olemme hieman eri elämänvaiheissa iän ja opintojen suhteen; minä vielä ”koulunpenkillä”, Matei ja Octavian valmistuneita ja työelämässä.

Taidekonseptimme toteutusprosessissa asemani jakaantuu tarkkailevan tutkijan ja osallistuvan taiteilijan rooleihin, osallisuuteni kautta tutkin taideprojektiamme niin sanotusti ”sisältä käsin”. Tutkielmani rakentamisen kannalta oli erittäin olennaista lukita päätös taiteellisesta jäsenyydestäni projektissa; tutkimuskysymyksen muotoutuminen ja tutkimusmenetelmän valinta ovat täysin sidoksissa rooliini ryhmässämme.

Taideprojektimme tulee olemaan tapahtuma, jossa klassinen nykymusiikki ja äänitaide yhdistyy visuaaliseen taiteeseen: valokuvaan, videotaitteeseen, installaatioon ja maalaustaiteeseen. Tapahtumassa esitämme teoksiamme simultaanisesti: tietyistä teemoista kertovina, yhteen sidottuina, performatiiv-

visina esityksinä. Pyrkimyksenämme on rakentaa synerginen elämys, joka takaa yleisön mielenkiinnon sen kohdentuneista taidemieltyksistä riippumatta.

2.2 Tutkimuskysymys ja ennako-oletukset/hypoteesi

Halusin valita tutkielmaani näkökulman, joka ei ainoastaan raportoi yhtä taideprojektia, vaan pohjisi sellaista kysymystä, joka jossain määrin liittyisi mihin tahansa yhteistoimintaan ja toisaalta mihin tahansa taidenäyttelyyn tai -tapahtumaan. Jo kokoontumistemme ensihetkillä havaitsin jatkuvasti puheeksi nousevan *tasapainaisuuden, tasapainon säilyttämisen ja harmonian löytämisen tavoitteen*. Tämä tavoite koski keskusteluissamme lähinnä asiatavoitettamme eli projektin taiteellista synergiaa. Joulukuuisessa päiväkirjamerkinnässäni pohdin tasapainon-kysymystä projektimme kokonaisuuden näkökulmasta.

Projektille ei toistaiseksi ole tiedossa mitään yhteisesti valittua taiteellista teemaa. Omatkin teemani ovat vielä paljolti auki; riippuu siitä mitä aiheita toisten teokset käsittelevät, mitä jo olemassa olevista teoksistani tulen ottamaan mukaan, sekä tietysti siitä, mitä kokonaisteemaa koskevia ajatuksia ryhmäämme keksii. -- Kukin taiteilija on tilassa esillä ensisijaisesti omalla taiteellaan – siten vastuussa osuudestaan teosten välisessä dialogissa. Tasapainon säilyttäminen projektin erimediaisten teosten välillä onkin keskusteluissamme tärkeäksi noussut seikka. Konteksti muihin tilassa oleviin ”eritaiteisiin” teoksiin on otettava huomioon niin omia- kuin yhteisteoksia suunniteltaessa. Eri persoonallisuuksien, tyylien, teemojen ja ilmaisutapojen törmätessä on tärkeätä muistaa että jaetun fyysisen tilan lisäksi meidän on huomioitava tapahtuman eri osien muodostama ”yleisilmapiiri” – tavoitteena on kokonaisvaltainen taide-elämys. **20.12.2013 OTE PÄIVÄKIRJASTA: POHDINTAA**

Asiaa aprikoituani päättelin myös, että tämä kovin abstrakti tasapainaisuus vaikuttaa häälyvän ikään kuin automaattisena ideaalina; taustatavoitteena, lähes kaikessa siinä, mitä me ihmisinä yleisesti pyrimme olemaan ja saavuttamaan. Kuitenkaan *tasapainontavoittelua ilmiönä sinänsä* ei tunnuta tutkimuksellisesti nimettävän. Onko tämän jotenkin niin itsestään selvää ja luonnollista, ettei sitä voi erottaa omaksi ilmiökseen? Tasapainontavoittelulla ja tasapainoilulla tarkoitan tässä ilmiöksi käsittämääni tasapainoisen/harmonisen/sopusointuisen tilan/tilanteen tavoittelua. Haastan itseni ja lähdän etsimään tasapainontavoittelun ilmentymismuotoja, tutkimusluuppini alle joutuu monitaideprojektimme. Tasapainoilunilmiön tutkiminen nimenomaan itselleni entuudestaan vieraan kokemuksen kautta tekee tutkimusprosessistani kiinnostavan.

Tutkimuskysymykseni: *Millä tavalla tasapainon ja harmonian etsiminen ilmenevät tämän monitaideteisen tapahtuman rakennusprosessissa?* kuulostaa monimutkaiselta, vaikka se liittyy seuraamaani todellisuuteen kovin olennaisesti. Analysoin yleiseksi käsittämääni tasapainontavoittelun ilmiötä yksittäistapaustauksessa: omassa poikkitaiteisessa ryhmäprojektissani. Tutkin siis ryhmämme taustatavoitteen (harmonian) roolia ja ilmentymistä kaksoistavoitteemme kontekstissa. Ryhmätyön teorias-
sa ryhmän luonnollisella **kaksoistavoitteella** tarkoitetaan ryhmän mukaan vaihtelevaa **asiatavoitetta** (tässä: monitaidetapahtuma) ja ryhmän kiinteydestä huolehtivaa **tunnetavoitetta**. Tunnetavoite tarkoittaa siis ryhmän henkilökemioissa ja kaikessa vuorovaikutuksessa piilevää pyrkimystä muodostaa tunnetasolla toimiva, kiinteä ryhmä. (Jauhiainen & Eskola 1994, 99-100.)

Esityksemme toteutuu vasta toukokuussa joten rajaan tutkielmani nimenomaan tapahtuman rakennusprossin seuraamiseen projektin lopputuloksen analysoinnin sijaan. Tästä aiheutuvana huolenani onkin se, ehtikö prosessi päästä jonkunlaiseen kiinnostavaan pisteeseen ajoissa. Saanko siis ilmiönkuvaukseeni mukaan lainkaan taidesisällöllistä asiatavoitteen tasoa, vai analysoinko ilmiön ilmentymistä lopulta vain ryhmäprosesseissa, tunnetavoitteen tasolla?

Uskon -toivon- että projektin etenemistä dokumentoivat päiväkirjani, sekä niihin mahdollisesti liittämani suorat kirjeenvaihdon pätkät tulevat näyttämään ne kohdat, joissa tasapaino on pyritty löytämään tai säilyttämään. Projektimme tapahtumapäivä tuntuu vielä hyvin kaukaiselta — haasteeksi muodostunee myös aineistonkeruun lopettamisajankohta ja analyysiprosessin aloittamispiste. Tavoitteenani on laatia jollain menetelmällä jäsennelty tasapainontavoittelun analyysi, joka nousee tutkimuskohteestani ja aineistosta itsestään. Havainnoissani ja päiväkirja-raporteissani pyrin avoimuuteen – tutkimusluvussa lähdekirjallisuuden muodostama teoreettinen peili tulee tukemaan tekemiäni päätelmiä ja antamaan näkökulmaa analyysiini.

Esioletukseni ja ennakkokäsitykseni on, että tasapainon tavoittelu on yleisinhimillinen ilmiö, joka on mukana kaikessa tavoitteellisessa toiminnassa heijastuen myös sen tuloksiin. Ryhmäni asiatavoitteen yhteydessä harmonisuus on ääneen lausuttu tavoite, tunnetavoitteen yhteydessä se on ennemminkin piilotavoite. Näin tutkielmani johtopäätösten hypoteesina tasapaino ja harmonia toiminnan epäsuorana ja suorana taustatavoitteena kytkeytyy projektin kaksoistavoitteeseen oikeastaan kaikkien siihen liittyvien prosessien kautta.

2.3 Omasta taiteestani ja taidekäsityksestäni

Olen käymieni vapaa-ajan kuvataidekoulun, kuvataidepainotteisen ylä-koulun, sekä kuvataidelukion taidetunneilla oppinut ilmaisemaan itseäni ja ideoitani kuvataiteen perinteisten tekniikoiden kautta. Tälläkin hetkellä öljymaalit, metalligrafiikka ja litografia ovat tärkeimpiä kuvan tekemisen menetelmiäni.

Teini-ikäinen Elina ihaili ja tuotti realistista ja kansallisromanttishenkistä kuvaa, jonka teemat leijuivat fiktion ja fantasian kaunokirjallisuudesta ammentavissa maisemissa. Teknisen taidokkuuden osoittaminen ja kehittäminen oli tärkeää. Myöhemmin ryhdyin käyttämään teosteni inspiraationa paljon ottamiani spontaaneja tilannevalokuvia. Työni teemat ja sisällöt lähtivät tulemaan lähempää, nousemaan henkilökohtaisista kokemuksista ja teemoista. Viime vuosina olen kiinnostunut väliaikaisuuden, ajan, paikan, mielentilan ja muistin käsitteistä. ”Tärkeän olemisen” välit-täyttävien, ”ei-minkäänlais-ten” nopeiden hetkien, tai huomaamattomien tunnelmien pysäyttäminen, ja näin merkityksellisiksi nostaminen kiehtoo minua.

Aivan viimeaikaisissa, myös tässä taideprojektissa mukanaolevissa teoksissani on uusimpana teemanani irrationaalisuus ja surrealistisuus - harha, viettelys, illuusio ja lumous. Osin realistisen esitystapani kautta teosten sisällöllinen kuvasto illustroi absurdittia. Taideopintoni Yhdysvalloissa vaikuttivat sekä teemoihini että teosteni kuvastoon. Toivoin, että taiteeni luo jokaiselle kokijalleen jonkinlaisen tarinan, synnyttää mielikuvan ja tunteen, herättää katsojan mielikuvituksen.

Taiteidenvälisyys ja traditionaalisesti jaoteltujen taidemuotojen sekoittuminen taiteellisenyhteistyön kautta on mielestäni ehdottomasti positiivinen suuntaus nykytaiteessa; näin perinteinen (kuva)taide-näyttelykin voi saada yleisötapahtumallisen aspektin. Toivonkin että projektissamme samanaikaisesti monin aistein koettavat teokset yhdessä voisivat puhutella vastaanottajia kokonaisvaltaisemmin ja syvemmin. On hienoa päästä avartamaan taiteentekemisen kokemustani, joka ennen tätä taidepro-jektia on rajautunut nimenomaan kuvataiteeseen ja sen perinteisiin metodeihin.

Taiteen määritelmästä on puhuttu käytännössä jokaisella taide- ja taidekasvatuskurssilla, jonka olen korkeakouluopintojeni aikana suorittanut. On pohdittu, mikä kaikki on taidetta, miksi ja kuka siitä päättää. En ryhdy tässä tutkielmassa pitemmin erittelemään omaa taiteen määritelmääni jo termin sisällöllisen kattavuuden tähden sekä siitä yksinkertaisesta syystä, etten valitettavasti vieläkään ole löytänyt mitään persoonallista, yleispätevää tai kompaktia vastausta kyseiseen ikuisuusdebattiin.

Joihinkin taiteen luonnetta koskeviin asenteisiin osaan sitoutua. Artikkelissaan *Visuaalinen ilmaisu ja tapahtumallisuus taidepedagogisena lähtökohtana* Kiljunen (1997,55) osuvasti kiteyttää taidekäsi-tyksen, jonka jaan: ”Taide on se kohtaaminen, tapahtuma joka jää teoksen ja katsojan väliin.” Toisin

sanoen taide tapahtuu subjektiivisen ilmaisun ja subjektiivisen tulkinnan dialogissa. Kuten dialogissa aina, on taiteessakin siis kysymys ainoalaatuisista elämyksistä, joita sekä teos (tekijä teoksen taustalla) että tulkitsija omine ajallisine ja paikallisine konteksteineen tapauskohtaisesti määrittävät.

Florida State Universityssä opiskellessani suoritin erään hyvin kiinnostavan taidekasvatuskurssin professori Thomas Andersonin ohjauksessa. Andersonin holistinen taidekasvatusajattelu muistuttaa vahvasti Eflandin pragmatistisen estetiikan ja sosiaalisen vuorovaikutuksen mallia. Andersonin opissa taide nähdään kommunikaation, sosiaalisen ja ekologisen oikeudenmukaisuuden edistämisen välineenä: taide on todellista elämää varten. Oma taide- ja taidekasvatuskäsitykseni ehdottomasti muokkaantui Andersonin *Art for Life* kurssilla.

Hyvä taide, (taas varsin absurdi, määritelmältään avoin käsite) mielestäni puhuttelee ja koskettaa mahdollisimman monia tulkitsijoita; sen on luotava ja välitettävä merkityksiä - teos on taiteelle väli-nearvoinen. Toisaalta olen todennut, että niin ikään tätä taiteen väline- vai itseisarvo -kysymystä on yllättävän vaikeaa kommentoida. Voisiko taiteen itseisarvo nimenomaan piillä sen täysin merkityssi-donnaisessa luonteessa: luontaisessa ja hyvin monimuotoisessa välinearvossa?

3. Filosofointia tasa-painosta ja harmoniasta

3.1 Harmonian alku - tieto, kauneus ja hyvyys

”Kreikan mytologiassa Harmonia oli sovun jumalatar. Etymologisesti sana tarkoittaa yhteen liittämistä, arkikielessä yleensä sopusointuista tilaa.” (Roinila. 2009, 53.) Harmonia sanaa pohdittaessa ajaututaan siis väistämättä takaisin antiikkiin, josta sana juontaa juurensa. Hauska sattumus sinänsä, että projektimme taiteilijakolmikossa on jo lähtökohtaisesti harmoniaa: Ocatavian tarkoittaa oktaavia, musiikkitermiä, joka Kreikassa tunnettiin nimellä harmonia (Kurkela, 1997, 123.)

Antiikin klassisissa filosofioissa musiikin ja luonnontieteisen matematiikan sekä fysiikan harmonia ja tasapaino liittyvät tiettyihin lainalaisuuksiin: käsitykseen järjestelmistä, jossa kokonaisuus on tasapainoa hakeva yhdistelmä funktionaalisia osia. Osien merkitykset puolestaan liittyvät nimenomaan niiden tehtävään kokonaisuuden kontekstissa. Näin musiikkiteorian, matematiikan ja fysiikan

2. The spirit. 2013: Eräs esitykseemme tulevista hiilimaalauksistani

kaavamaiset rakenteet ja kaiken kytköksellisyys käsitettään ikään kuin universumin olemuksen reflektiona. Ihminen on osa kokonaisuutta, ei se ulkopuolella. Ihmisen on tärkeää ymmärtää oma paikkansa maailmassa ja tiedostaa osansa luonnonjärjestyksessä ja kaikkeuden systeemissä. Antiikissa harmonian käsite kytkeytyi siis pohjimmiltaan järkeen, universaaliin tietoon ja tiedonkäsitteeseen. Järki on avain tietoon, tieto taas kokonaisvaltaiseen hyvään eli hyvään elämään. *”Ateenan kreikkalaiset arvostivat kaikessa kokonaisuudenosien harmoniaa, jota he kutsuivat kosmoseksiksi”* (Pietarinen, 2004, 108.) Idea on siinä, että käytäntöön kytkeytyvän tiedon kautta ihminen voi saavuttaa ymmärrystä, jonka avulla tasapainon eli niin kutsutun kultaisen keskitien hakeminen helpottuu.

Varto (2005) kirjoittaa kauneudesta pohjaten monet ajatuksensa Platonin ja muiden klassisten filosofien kirjoituksiin elämästä, ihmisestä ja yhteiskunnasta. Platonisen filosofian mukaan kauneus ja hyvyys ovat osa toisiaan – antiikissa ne nähtiin ihmisen toiminnan tavoitteina, korkeimpana ihanteena.

Kauneus, harmonia ja sofrosyne ovat kolme Platonin teksteissä hyvyyden tavoitteeseen ja tämän myötä yleiseen tietämiseen ja taitamiseen kietoutuvaa käsitettä. Näitä Platonin päällekkäisiä suhdekäsitteitä Varto (2005, 17-23) luonnehtii *Kauneuden taito* -kirjansa samannimisessä luvussa. Kauneuden periaatteiden avulla ymmärretään kokemustodellisuutta: oikeita näkyviä suhteita, jäsenyisyyttä, järjestystä; kokonaisvaltaista sopusuhtaa. Kauneus on abstraktin hyvän konkretisoituma. Kauneuden eli esteettisen, ja sitä kautta hyvän eli eettisen taito voidaan opetella ja näin saavuttaa korkeampaa ymmärrystä todellisuudesta. Harmonia (musiikin kokemisen kautta) taasen liittyy kokemustodellisuutta (aistitodellisuutta) yleisemmän todellisuuden; teoreettisen todellisuuden tajuamiseen. Kuultava harmonia osoittaa meille siis muutoin näkymättömät järjestykset ja oikeat suhteet, se jäsentää kaikkeutta. Kolmatta suhdekäsitettä, sofrosyneä, ei Varton mukaan ole voitu kääntää suomeksi: sanassa yhdistyvät oikeiden suhteiden taju, järkevyyden ja maltti. Sofrosyne on siis subjektiiviseen pohjaava käsite jolla, oikeaa suhdetta ja järjestystä ilmaistaan Platonin teksteissä ihmisen kohdalla. (Varto 2005, 17-32.)

Varton (2005, 17-32) mukaan Platonin filosofiassa näiden tiedon suhdekäsitteiden avulla ihminen oivaltaa oikeat suhteet: hahmottaa todellisuutta kokonaisuutena ja saavuttaa näin tietoa koko universumin suhteista. Platonille tietäminen ja taitaminen ovat yhtä, ne ovat ihmisen tehtävän (pyrkimys hyvään) kaksi puolta. Tietäminen ja taitaminen kiteytyvät kauneuden, harmonian ja sofrosyнен hallinnaksi niiden ymmärtämisen ja ymmärrettyjen periaatteiden mukaan toimimisen kautta.

Onko hyvän, harmonian ja tasapainon tietäminen ja taitaminen: osaaminen, siis mahdollista?

Ainakin antiikissa, kuten Pietarinen (2004,108) toteaa: *”Oikea, hyvä ja kaunis järjestys oli löydettävissä niin maailmassa ja yhteiskunnassa kuin ihmisen mielessä ja ruumiissakin.”*

3. Minun luonani 30.1.2014: Octavian kuvaa

Kuvitellakseni antiikin filosofioiden ideaalinmukainen, tasapainoinen ryhmätyöskentely perustuisikin nimenomaan dynaamisen *kokonaisuuden* hallintaan jäseniä yhdistävän tiedon ja taidon kautta. Harmoninen lopputulos olisi siis melko epärealistinen tavoite, mikäli ryhmänjäseniltä ei löytyisi näitä vaadittuja tiedon ja taidon lahjoja ja tutkivaa asennetta. Päätelen, että antiikin filosofioiden näkökulmasta harmoniahakuinen ryhmätoiminta edellyttäisi myös jokaisen jäsenen aitoa pyrkimystä hyvään ja siten kauniiseen lopputulokseen - niin itsensä kanssa kuin jaetuissa tavoitteissa. Vaikea sanoa kuinka ”hyveellinen” ja kunnianhimoinen tämän kokoonpanon olisi esimerkiksi Platonin mielestä oltava, jotta se kykenisi tasapainoiseen yhteistyöhön ja tulokseen. Taiteilijakolmikostamme ketään voi tuskin luonnehtia ainakaan lusmuilijaksi; yhteistä eetosta lienee riittävästi myös antiikkisesti ajatellen.

3.2 Tasapainossa tänään?

Esteettisen ja eettisen sulautuminen yhdeksi ja samaksi toteutuu mielestäni melko lailla nykypäivänkin länsimaisissa ihanteissa. Matkan varrella jokin on tosin mennyt pieleen. Kauneuden käsite on kieroutunut ja kytkeytyy entistä enemmän nimenomaan materialistiseen kauneuteen ja visuaalisen kulttuurin keinotekoisista ideaalia edustavaan kuvastoon (esimerkiksi mallimittainen naisvartalon ihanne). Samalla kauneudenpalvonta on saanut ylivallan antiikin hyvyyden periaatteesta. Tämä ilmiö liittyy myös nykyajassa yleiskielisesti käytettyyn tasapainoisuuden ja analogiseksi tulleetseen harmonisuuden käsitteeseen. Tasapaino on lähtenyt irtoamaan kauneuden yhteydestä. Näennäisesti ja ideaalisti tästä aiheutuvaa ristiriitaa ei ole – mielestäni ero on kuitenkin radikaali. Kauneudeksi tuntuu nyt riittävän se, että jokin näyttää tasapainoiselta, vaikkei se oikeasti sitä olisikaan. Kauneutta on uudelleen määritellyt standardit täyttävä kuva ristiriitaisesta ideaalista. Enää ei siis ole niin väliä sillä, mitä jokin *on*, vaan pääasiassa sillä, miltä se *näyttää*. Minne tasapainoisuus ja harmonia katosivat?

Yleiskielisesti tasapainolla ja harmonialla tarkoitetaan ristiriidatonta, sopusointuista (aineetonta tai konkreettista) tilaa tai tilannetta. Medioissa puhutaan taloudellisesta tasapainosta, kodin harmoniasta, henkisestä tasapainosta ja niin edelleen. Jotta saadaan tarkempi kuva siitä, mitä merkityksiä tasapainon ja harmonian käsitteisiin konnotoidaan, on hyvä kartoittaa missä yhteyksissä niitä nykyään runsaasti käytetään. Jos harmoniantavoittelu liittyi antiikissa ihmisen olemukseen ja elämäntehtävään, niin kyllä se niihin vielä nykyäänkin tiiviisti liittyy. Tasapaino-termin yhteyteen vahvasti kytkeytyviä muotisanoja vaikuttaisivatkin olevan *hallinta*, *kontrolli*, *tiedostaminen* ja *itsetarkkailu*. Tasapaino ja harmonia eivät voi ”tapahtua luonnostaan” sillä Ihminen on kuvitelmissaan astunut antiikin kokonaisen maailman ulkopuolelle: kaikkea ja kaiken hallitsemaan. Kuten Varto (2005, 65) toteaa, nyt pyritään häivyttämään se tosiasia, että ihminen on maailman osa, ei erillinen tarkkailija.

4. Balderin salilla 15.3.2014: Matei kokeilee pianoa.

Pohtiessani nykypäivän tasapaino ja harmonia -sanojen käyttöä totesin, että internet vilisee ohjeita elämänhallintaan ja psykofyysiseen harmoniaan, joka puolestaan usein esitetään avaimena *onnellisuuden*. Google löytää hakusanoilla ”tasapaino ja onnellisuus” noin 340 000 osumaa sisältäen aika paljon vinkkejä ja linkkejä vastaamaan kysymykseen: ”Mitä sitten se kuuluisa ”onnellisuus” ja ”tasapainoinen elämä” on?” Näillä sanoin asiaa pohtii myös elämäntaidon opiskelija Kouhia (2007) kotisivulleen *Elän täysillä, tässä ja nyt! Niksit onnellisen ja tasapainoisen elämän luomiseksi*. Nettisurffaillen löytyy lukuisia blogeja joissa muistutetaan että ”*onnellisuus tulee pääsääntöisesti sisältäpäin*”, aivan kuten Wikström (2013) toteaa *Onnellisuusopiston* etusivulla. Absurdiin täydellisydentavoitteluun viinoutuvassa itsetarkkailunkehässä teemme jatkuvasti itseämme koskevia valintoja milloin minkäkin alan keittiopsykologien ohjeisiin nojaten. ”Laadi aikataulu niin et ahdistu, nauti vapaudesta, lope- ta kielteinen ajattelu, syö D-vitamiinia, zumbaa, vältä hiilihydraatteja...” Tällaisia elämän pikkuosasia kontrolloimallako minä, tämän päivän *riippumaton individuaali*, onnistun pitämään hallitsemattoman kokonaisuuden kurissa, eli saavutan onnen ja tasapainon?

Varton (2005, 65) mukaan nykyihminen on ”-- *dekarnoinut oman maailmansa ja pyrkinyt luomaan siitä kokonaan toiveisiin, ideaaleihin ja tulevaisuuden utopioihin perustavan*.” Vaikuttaa siltä, että Suomalaistakin hyvinvointiyhteiskuntaa osaltaan koossa pitää jo lapsena opittu, yksilön toimintaa ohjaava normientäyttämisenihanne: kasvamme toteuttamaan yhteisiä ideaaleja. Länsimaisten, jatkuvaa kasvua ja kehitystä korostavien nyky-yhteiskuntien rakenteissa hallinnan ja vallankäytön teemat kytkeytyvät *tehokkuus- ja tuottavuusajatteluun*. Yleiskielisesti määriteltynä tehokkuusajattelulla tarkoitetaan mahdollisimman hyvän tuloksen nopeaa saavuttamista minimi resursseilla. Siinä vaiheessa kun täydellisydentavoittelu ja tehokkuusajattelu korvaavat tasapainoisuuden tavoitteen, kompastutaan jo kauas antiikin kultaiselta keskitieltä.

Näen tehokkuudentavoitteen tietyssä määrin tasapainontavoitteelle vastakkaisena: tehokkuusajattelun taustalla toiminnan lopputulos painottuu toimintaprosessin yli. Yksilönelämää ja toisaalta koko yhteiskuntaa koskevan ohella kaikki tämä liittyy tietenkin myös tutkielmani kannalta kiinnostavaan väli-kokoiseen yksikköön: ryhmään. Tutkimuskohteenani oleva ryhmä yksilöineen on tapausesimerkki tämän todellisuuden ja ajan tuotteesta. Kuten yksilön ja yhteiskunnan toiminnassa, tuntuu myös ryhmätyöskentelyssä toiminnan tehokkuus usein korostuvan itseisarvoisen tärkeänä seikkana. Kuitenkin monien tavoitteellisten ryhmien *tehottomuus* johtuu nimenomaan siitä, ettei kaksoistavoitetta ymmärretä: asiataavoite vie huomion tunnetavoitteesta huolehtimiselta (Jauhiainen & Eskola 1994, 100).

Ei tehokkuus silti itsessään ole mikään kirosana: jotta ryhmämme toteuttaisi pyrkimyksensä, tähtäämme mekin luontevasti *myös* tehokkuuteen yhteistyössämme. Ydin onkin siitä, että ryhmämme ei mielestäni tulisi pyrkiä tehokkuustavoitteeseen tunnetavoitteen ohi, saati kaksoistavoitettamme taustoittavan tasapainontavoitteen kustannuksella.

3.3 Mitä tasapaino ja harmonia tarkoittavat minulle?

Minulle harmonia ja tasapaino ovat, kuten yllä pohdinnassani kuvaan, laajoja ja paljonkäytettyjä kielten yleistermejä – riippuu käyttökontekstista ja ajasta millaisia sidosmerkityksiä ne saavat ja välittävät. Tutkielmassani tasapaino ja harmonia ovat päällekkäiskäsitteitä, joilla sinänsä viitataan niiden yleistajuiseen, *sopusointuista tilaa/tilannetta* tarkoittavaan määritelmään.

Viimeaikaiset taidekasvatusopintoni ovat osaltaan muokanneet näkemystäni termien merkityssisällöistä, nimenomaan puhuttaessa tänä päivänä toteutuvasta tasapainon ja harmonian *tavoittelusta*. Kevin Tavinin *Visuaalisen kulttuurikasvatuksen perusteet* -kurssilla käsitelty Lacanin *psykoanalyttinen teoria* avasi minulle kokonaan uudentyyppisen näkökulman omaan käsitykseeni ihmisen mielen toiminnasta ja tasapainon tavoittelusta. Tästä inspiroitunut oma pohdintani asettaa tasapainon tavoittelun osaksi sitä loppumatonta *halua*, jolla ihminen pyrkii täyttämään sisäänrakennettua vajeentunnettaan. Halu ja *vajeentunne* eivät ole sama kuin *tarve*. Tarve on pakko, joka liittyy hengissä säilymiseen; halu ja vajeentunne taas ovat ihmiselle tyypillisiä illuusioita jotka liittyvät kuviteltuun tarpeeseen.

Mielestäni absoluuttisen tasapainoisuuden, eli totaalisen tyydyttyneisyyden tila on absurdi, mahdoton tavoite. Tällainen abstraktin tason täydellinen tasapaino tarkoittaisi jatkuvan halun ja vajeentunteen katoamista: yksilön ehdotonta tyytyväisyyttä omaan elämäänsä ja kaikkeen siihen, minkä hän kokee merkitykselliseksi – oli hänen elämänsä sitten ihanteellisella mallilla tai ei. Ehkä tasapainon tavoittelu voisikin olla ääripää-ajattelun vastaista, kokonaisuuden näkemiseen pyrkivää ajattelua: se voisi olla kohutuullisuutta? Ehkä hyvä tasapaino on siis myös tyytymistä epätäydellisyyden ja epätasapainon väistämättömyyteen. Tasapainon ei näin tarvitse tarkoittaa tasapäisyyttä tai tasalaatuisuutta, vaan pikemminkin eräänlaista kontrastin kauneutta... ehkäpä sitä jonkinlaista erilaisuuksien yhtenäisyyttä, kaaoksen logiikkaa. Tämän tutkimuksen sekä taideprojektin kontekstissa ja niiden itsensä (niin kuin kaiken tavoitteellisen) tähden en siis tietenkään ajattele, ettei hyvää tasapainoa ja harmoniaa kannata tavoitella. Ihanteellisen tasapainon tavoittelu voi parhaassa tapauksessa johtaa *tarpeeksi hyvän tasapainon löytymiseen*: onnistuneen taideprojektin rakentamiseen ja riittävän hyvän kandidaatintutkielman kirjoittamiseen.

4. Teoreettinen tausta

4.1 Monitaiteista vai poikkitaiteista, taiteidenvälistä?

Haaliessani tietoa projektimme työnimessäkin hokemistamme *monitaiteisuus- ja poikkitaiteisuus* termeistä yllätyin niiden melko runsaasta käytöstä suhteessa määritelmiin, joita ei tuntunut helposti löytyvän. Nikola (2012) pohtii kuvataidekasvatuksen maisterinopinnäytetyössään taiteidenvälisyyttä, monitaiteisuutta ja taideaineiden integraatiota. Hän luonnehtii Pääjokeen (1997, 21–22) viitaten monitaiteisuuden ja taiteidenvälisyyden käsitteinä ja ilmiöinä liittyvän postmoderniin taidekäsitykseen: *”Taide rikkoo rajojaan ja yhä useammin on vaikea sanoa mihin kategoriaan jokin teos kuuluu”* (Nikola 2012, 9). Monet nykytaiteilijat ja taideryhmät eivät enää edes halua tulla määritellyiksi yhden taiteenalan edustajiksi, vaan monialaisiksi taiteentekijöiksi.

Taiteidenvälisyydeksi Nikola itse kokee eri taiteenalojen yhdistymisen kommunikaation ja yhteistyön muodossa: *”Taiteidenvälisyyttä tavoiteltaessa voidaan tehdä erilaisia taiteidenvälisiä harjoituksia, projekteja ja kokonaisuuksia, jossa keskitytään yhteen taiteeseen ja sen käsittelyyn muiden taiteen lajien kautta ja avulla. Taiteidenvälisyys on keskustelua taiteiden välillä, jolloin toinen taiteen laji voi tuoda syvyyttä toisen taiteen lajin sisältöihin ja sitä kautta myös ymmärrykseen. Samaa asiaa voidaan käsitellä eri taitein.”* (Nikola 2012, 10.)

Monitaiteisuus puolestaan merkitsee Nikolalle taiteiden yhdistymistä nimenomaan yksittäisen teoksen tai teosten kontekstissa: taideteoksen luomiseen käytetään eri taiteenalojen metodeja, tai teos itsessään on yhdistelmä eri taidemuotoja.

Yhdyn Nikolan määritelmiin monin paikoin. Minulle monitaiteisuus, poikkitaiteisuus ja taiteidenvälisyys ovat kuitenkin pitkälti myös synonyymejä: pikkuvivahteissa toisistaan poikkeavia päällekkäiskäsitteitä. Käytänkin tässä tutkielmassani termejä vapaasti sekaisin. Monitaiteisuudeksi, **poikkitaiteisuudeksi** ja taiteidenvälisyydeksi käsitin itse kaikenlaisen ”erilajisten” taiteenmuotojen (musiikki, kuvataide, performanssi jne.) kohtaamisen niin taiteita kokoavissa taideprojekteissa, kuin eri taiteita yhdistävissä teoksissa. Tuntuu turhalta ryhtyä tässä erittelemään näiden termien sävyeroja, koska niitä kerran yleistajuisesti synonyymeinä käytetään ja käsittääkseni konteksteissaan merkityksiltäänkin hyvin ymmärretään.

Näitä termejä ja niiden huolimattontaa käyttöä on tosin kritisoinutkin. Esimerkkinä on Kiljusen (1997, 60) mielipide artikkelissaan *Visuaalinen ilmaisu ja tapahtumallisuus taidepedagogisena lähtökohtana*: *”Taiteidenvälisyys on äärettömän huono sana kuvaamaan useita projekteja. Usein ne on rakennettu eri alan ammattilaisten osaamisen varaan niin, että sinä teet sitä koska olet sen alan ammattilainen ja sen alan ammattilainen ja sitten yritetään koota jotain.”* Kiljusen kuvailema ”taiteidenvälinen fiasko” liittyy mielessäni oman tapahtumamme masentavimpaan skenaarioon. Entä jos tapahtuma näyttäytyikin lopulta vain hajanaisena kudelmana huonosti yhteensopivia teemoja ja taidemuotoja, joiden yhdistelmät vaikuttavat väkisin väännetyiltä? Tuskin siitä voi ainakaan sekavia termejä syyttää...

5. Minun luonani 30.1.2014: Matei poseeraa, Octavian kuvaa

4.2 Teorettinen peili

Millainen ryhmämme on teorettisesta näkökulmasta? Kurkistus Ryhmäiliön teoriaan

Tutkielmani analyysiosan pääasiallisena teoreettisena viitekehyksenä toimii Jauhiaisen ja Eskolan (1993) *Ryhmäilmiö* -teoksessa esitetty ryhmätyön ja vuorovaikutuksen teoria. Jauhiaisen ja Eskolan teos on suunnattu sosiaalityön- ja lähialojen toimijoiden käyttöön. Se tarjoaa kattavan teoreettisen pohjan ryhmän ja sen sisäisten ilmiöiden käsittämiseen, ja kytkeytyy siten luontevasti tukemaan taiteilijakokoonpanomme yhteistoiminnasta ammentavaa tasapainontavoittelu-ilmion analyysiäni. Törmäsin ensimmäistä kertaa *ryhmäilmiö* -käsitteeseen juuri tässä samannimisessä teoksessa. Ryhmäilmiön kuvaillaan tarkoittavan ryhmän olemusta, joka *”--muodostuu yksilöllisistä, ympäristöstä tulevista, ja ryhmadynamiikan tuottamista vaikutteista ryhmätilanteeseen”* (Jauhiainen & Eskola 1993, 37). Käytännössä ryhmäilmiöön liittyvät siis kaikenlaiset ryhmässä tapahtuvat ilmiöt — olettaakseni tasapainontavoittelukin voi ryhmäntoiminnassa muotonsa saaden kuulua näihin.

Ryhmäni yhteistoiminta on syvennyt ystävyudeksi tutustuessamme toisiimme prosessin kuluessa. Ajatustenvaihtomme on elämäntapojen, -historioiden ja taidekäsitysten jakamista, huumoria, eriaikaisia ja yhtenäisiä taiteellisia näkemyksiä, kulttuuristen erojen aiheuttamaa hämmennystä, persoonallisia näkökulmia ja jaettua luovan toiminnan tarvetta. Lienee paikallaan tarkentaa, kuinka tämä tutkimani ryhmä määrittyy Ryhmäilmiön näkökulmasta. Kuten jo luvussa 2 kuvailin, työryhmämme on uudehko, tällaisenaan vain muutaman kuukauden ikäinen kokoonpano, joka on muodostunut toteuttamaan yhteistä tavoitetta. Tällaista yhteiseen tavoitteelliseen toimintaan sitoutunutta, vaihteittain toimintakykyiseksi muodostuvaa ryhmää nimitetään **tavoitteelliseksi ryhmäksi** (Jauhiainen & Eskola 1993, 49). Vaihteellisuudella tarkoitetaan ryhmänmuodostuksen tutustumisvaihetta ja ryhmän toimintaan ja tavoitteeseen sitoutumisen vaiheita.

Tavoitteelliselle ryhmälle nimetään kaksi olemassaolon ja tasapainon edellytystä. Ensimmäinen, psykologinen peruste, on jokaisen jäsenen halu ja valta toteuttaa tarpeitaan. Toinen, sosiaalinen peruste, on jäsenten yhteinen halu ja tarve muuttaa ympäristöään tavoitteensa mukaiseksi. Tavoitteellisen ryhmämme on siis huomioitava jokaisen jäsenen persoonalliset tarpeet ja meistä kunkin on ryhmässä osattava mukautua myös toisten intresseihin. (Jauhiainen & Eskola 1993, 52-53.) Tutkimukseni kohderyhmä toteuttaa piilotavoitettaan (tasapainon tavoite) kaksoistavoitteemme (poikkitaiteellisen tapahtuman toteutus, ryhmän kiinteytyminen tähden ja sen kontekstissa).

Ryhmän jäsenten yhteensopivuus on tärkeä kriteeri ryhmätoiminnan ja tavoitteen kannalta. Yhteensopivuudella ei tässä suinkaan tarkoiteta jäsenten samanlaisuutta – keskeistä on se, että jäseniä yhdistää jokin ryhmätavoitteen kannalta merkittävä tekijä. Tämän ryhmäni jäseniä alun perin yhdistää intohimo taiteen tekemiseen ja halu yhteistyöhön taidekentällä. Kiinnostavan havainnoitavan ryh-

6. Sirens 2014: Eräs esitykseemme tulevista öljymaalauksistani työn alla.

mästäni tekee nimenomaan kaikkien jäsenten erilaisuus taiteilijoina, persoonina ja temperamentteina. *”Erilaisuus tuottaa virikkeitä, luovia ratkaisuja ja dynamiikan kannalta tärkeitä vastakkaisia näkemyksiä, mikä laajentaa toimintamahdollisuuksia.”* (Jauhiainen & Eskola 1993, 109.)

Ryhmädynamiikalla tarkoitetaan tilaa ja tilannetta, joka väistämättä syntyy yksilöiden *dynaamisen kenttien eli elämäntilojen* kohdatessa. Elämäntila on se hetkellinen, muuttuva psykologinen tila, josta käsin yksilö kulloisessakin tilanteessa toimii. (Jauhiainen & Eskola 1993, 29; Lewin 1935.) Ryhmän dynamiikka todellistuu siis ikään kuin monensuuntaisessa heijastusliikkeessä: minun motiivini ja toimintani vaikuttavat Mateihin ja Octavianiin, ja näin koko ryhmätoimintaan, peilautuvat takaisin kunkin jäsenen elämäntiloihin, ja niin edelleen. *”Ryhmässä tapahtuvan ymmärtäminen vaatii ryhmädynaamisen tekijöiden, eli tilanteessa vaikuttavien voimasuhteiden tarkkaa havainnoimista ja erittelemistä”* (Jauhiainen & Eskola 1993, 33). On muistettava, etten minä voi milloinkaan täysin tietää, millaiset ovat toisten ryhmänjäseneni kulloisetkin elämäntilat: se, mitä voin tutkailla, on omat dynaamiset kenttäni sekä vuorovaikutuksessa minulle näyttäytyvät ryhmädynaamiset ilmiöt.

5. Metodiikasta ja tiedonkeruumenetelmästä

5.1 Laadullinen toimintatutkimus

Varto kirjoittaa laadullisen tutkimuksen erityisyydestä, ihmisestä tutkimuskohteena ja tutkijana. Laadullinen tutkimus tutkii ihmisen **elämismaailmaa** joka Varton (1996,27) sanoin muodostuu *”-- yksilön, yhteisön, sosiaalisen vuorovaikutuksen, arvotodellisuuden ja yleisesti ihmisten välisten suhteiden kohteista”*. Tutkielmassani tarkastelen kuinka projektia koskeva tasapainontavoittelunilmiö voi toteutua paitsi omassa elämäntilassani ja elämismaailmassani, myös ryhmän vuorovaikutuksessa jossa elämismaailmamme kohtaavat. Havainnoin ja tutkimuskohdetta (ryhmämme yhteistoimintaa ja ryhmässä tehtyjä valintoja) mahdollisimman avoimesti raportoiden. Analyysissä erittelen havaintoni omien käsitysteni ja kokemusteni lävitse.

Laadullista tapaustutkimustani voisi tutkimusstrategialtaan luonnehtia vielä tarkemmin **toimintatutkimukseksi**. Toimintatutkimus eroaa esimerkiksi etnografisesta tutkimuksesta aktiiviseen vaikuttami-

seen pyrkivältä luonteeltaan; osallistuvan tutkijan on tarkoitus saada esiin sellaisia sosiaalisia ilmiöitä, joille rutinoituneessa arjessa muututaan sokeiksi. (Heikkinen, Rovio & Syrjälä 2007, 17-22.) *”Kun tutkijan hyveinä on perinteisesti pidetty ulkopuolisuutta ja objektiivisuutta, toimintatutkija on aktiivinen vaikuttaja ja toimija, eikä hän edes oleta olevansa ulkopuolinen tai neutraali.”* (Heikkinen, Rovio & Syrjälä 2007, 19.) Koska samanaikaisesti vaikutan itse ryhmänjäsenenä, uskon pääseväni lähelle niitä tilanteita ja prosesseja, joissa tutkimani ilmiö todellistuu. Osallisuuskokemukseni kautta pyrin saavuttamaan mahdollisimman käytännöllistä tietoa ilmentyvistä tasapainontavoittelusta.

5.2 Fenomenologis-autoetnografisesta tutkimusasenteestani

Tutkielmassani *lähestyn fenomenologian* periaatetta: aineistonkeruussa ja koko tutkimusprosessissa pyrin mahdollisimman ennakoasenteista vapaaseen tutkimuskohteeni havainnointiin ja tiedonmuodostukseen. Pyrin seurailemaan fenomenologialle tyypillisiä vaiheita ilmiön oivaltavasta havainnoinnista ja autenttisesta kuvaamisesta aina erittelyyn eli analysointiin. Varton (1996, 86-90) fenomenologisen prosessin luonnehdinnan mukaisesti etsin *ilmiön keskeislaatuja*. Pyrin siis osoittamaan ne tasapainontavoitteluun kytkeytyvät merkitykset, muodot ja tasot, joissa ilmiö tutkimuskohteessani todellistuu. Nostaakseni tutkimani yksittäistapauksen yleisentason esimerkiksi, on minun käsitteellistettävä havaitsemani tasapainontavoittelun keskeislaadut. Käsitteellistäminen perustuu kuitenkin nimenomaan sille, millaisina ilmiön keskeislaadut juuri tässä tutkimuskohteessani ilmentyvät. Fenomenologiasta oppia ottaen koetan hahmottaa ilmiön niin, etteivät siihen elämismaailman kautta kytkeytyvät metafysiset ulottuvuudet katoisi. (Varto 1996, 86-90.)

Omakohtainen näkökulmani aiheeseen, sekä osallistuvan tutkijan roolini tuovat tutkimukseen myös **autoetnografian** piirteitä. *”Autoetnografialla tarkoitetaan tutkimuksen tekemisen tapaa, jossa tutkijan omat kokemukset ovat tutkimuksen lähtökohtia ja sen keskeistä aineistoa.”* (Uotinen 2010, 179.) Tutkimusasetelmani lähestyy ”suuren” autoetnografian sijaan Uotisen (2010, 186) kuvailemaa ”pienestä autoetnografiaa”. Pienen, tavanomaisia ilmiöitä kuvaavan autoetnografian, ja suuren autoetnografian merkittävin ero on tutkimuskohteen valinta. Pieni autoetnografia tutkailee arkista ilmiötä, suuri autoetnografia kertoo evokatiivisesti elämän tragediaista tai käännekohdista. (Uotinen 2010, 186-187; Rambo 2007, 264.)

Tämän yksittäistapaukseni tutkiminen on autoetnografisesti ajateltuna mielekästä myös ilmiön yleisen käsittämisen kannalta. Autoetnografian perustana on tuotetun tiedon subjektiivisuus ja kontekstuaalisuus: tulkintojen läpinäkyvyys, sekä niiden kytkeytyminen yleiseen sosiaaliseen ja kulttuuriseen. (Uotinen 2010, 180; Vehviläinen 2005, 36.) Minunkin henkilökohtaiseni liittyy ajallisesti ja paikallises-

ti kaikkeen meitä ympäröivään: kokonaiseen yhteiseemme ja siten myös toisten henkilökohtaiseen. Se, että kohtaan tilanteet pelkkänä itsenäni: oman persoonanani, henkilöhistoriani, maailmankuvani, ihmis- ja taidekäsitysteni läpi, ei tarkoita että en pyrkisi ymmärtämään muiden ryhmänjäsenten näkökulmia. Päinvastoin, analysoimalla omaa tasapainoiluani projektissa; motiveitani ja reaktioitani, tahdon käsittämään myös toisten, ja koko ryhmän yhteistoiminnan kausaalisuhteita ja tasapainon tavoittelua. Autoetnografista tutkimusprosessia kuvaillessaan Valkeapää (2012, 72) huomauttaa muiden ymmärtämisen tulevan mahdolliseksi nimenomaan *itsen ymmärtämisen kautta*.

Tutkimusmetodini palvelee tarkoitustaan parhaiten ollessaan vapaa yhdistelmä fenomenologisen ja autoetnografisen tutkimisen logiikoita: en käytä mitään yksittäistä tutkimusmenetelmää. On haastava cocktail olla samanaikaisesti ryhmän taiteilijajäsen ja tiedonmuodostukseen pyrkivä tutkija. Fenomenologis-autoetnografisen, eli avoimen, itsereflektiivisen ja kommunikatiivisen tutkimusasenteeni kanssa pyrin löytämään havainnollistettavan muodon ryhmäni prosesseissa kokemalleni tasapainontavoittelun ilmiölle.

5.3 Tiedonkeruumetodi & aineisto

Tiedonkeruumetodini on fenomenologiseen tyyliin mahdollisimman avoin, osallistuva havainnointi, jonka tuottamaa kokemuksellista tietoa tallennan autoetnografiselle tutkimusasenteelleni uskolliseen päiväkirjamuotoon. Aineistonani toimivissa päiväkirjoissa raportoin toteavaan sävyyn prosessin etenemistä: kuvailen tapaamisia ja tilanteita, keskustelujamme. Kirjoitan välittömät tuntemukseni ja ajatukseni ylös heti tapaamistemme jälkeen. Paikoin siteeraan päiväkirjoissa tutkielman kannalta koherentiksi kokemaani kirjeenvaihtoa. Konekirjoitettu päiväkirja on kokonaispituudeltaan 26 liuskaa, ja se raportoi projektimme rakennusprosessia kuuden kuukauden mittaiselta aikaväliltä 27.9.2013 - 28.2.2014. Päiväkirja-aineiston tuottaminen päättyy aloittaessani aineiston analysoinnin.

5.4 Aineiston analyysimenetelmästä

Aineistopohjainen analyysi – ilmiön kuvauskategoriat

Tutkimusluvun analyysini perustaa päiväkirjamerkinnoistä erittelyn kautta nousseille kuvauskategorioille, ja nojaa huomioitani tukeville viittauksille Jauhaisen ja Eskolan ryhmätyöskentelyn teoriaan. Koska kyseessä on autoetnografisella asenteella toteutettava toimintatutkimus, korostuu kaikissa havainnoissani ja analyysissäni nimenomaan subjektiivinen ryhmänjäsenen näkökulmani. Tasapainoilunilmiön tutkiminen kyseisen tutkimuskohteeni asetelmassa aiheuttaa omat hankaluutensa aidon tutkimustuloksen syntymiselle: tutkielmassa muodostamieni johtopäätelmien taustalla vaikuttavat

7. Octavianin työhuone 14.11.2013: Minä puhun Matein kanssa puhelimesta, Octavian kuvaa

myös ryhmänsisäinen henkilökohtaisempi kirjeenvaihto ja keskustelut. Näitä en analyysissäni tietenkään voi siteerata yksityisluonteisten sisältöjen takia.

Lähdin tarkastelemaan päiväkirjamerkintöjäni tarkoitukseni havaita osallistuvassa toiminnassani ja ryhmämme yhteistyössä tasapainon tavoittelusta kieliviä, toistuvia ilmiöitä. Fenomenologisen periaatteen mukaisesti etsin siis aineistosta *ilmiön keskeislaatuja*. Päiväkirjojeni erittelymetodinä esitin aineistolle hahmottelemiani teemoja tutkivia kysymyksiä. Analyysini jakautuu kolmeen, päiväkirja-aineistosta teemoittuneeseen **ilmentymis-** eli **kuvauskategoriaan**.

Erittelyssäni **vallanoton** ja **jouston** vastakkaiset voimat tähtäävät **yhteisymmärryksen eli tasapainon** tilanteeseen. Kolmea otsikoimaani kuvauskategoriaa täydentävät niihin kytkeytyvät alateemat. Nämä kuvauskategoriat, sekä aineistolle erittelyvaiheessa suunnatut kysymysjoukot esittelen tutkimusluvun 6 alussa juuri ennen varsinaista analyysiä. Analyysin kategorisoitua rakennetta ymmärtääkseen lukijan on hyvä todeta ratkaisun aineistolähtöiset perusteet.

Erityisen keskeiseksi analyysin kannalta havaitsin Ryhmäilmiö -teoksessa käsiteltävät ryhmän **suhdejärjestelmät**. Ryhmän tavoitteelliseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja ryhmädynamiikkaan kytkeytyvät suhdejärjestelmät ilmenevät **rooli-, normi-, valta-, kommunikaatio- ja tunnesuhteiden** kautta. Suhdejärjestelmät kertovat jäsenten suhtautumisesta yhteistoimintaan ja sen tavoitteisiin. (Jauhainen, & Eskola, 1993, 115.) Suhdejärjestelmien tarkemmat kuvailut nivoutuvat osaksi analyysiä, jossa osoitan niiden relaation tasapainoilun ilmentymiseen ryhmässäni. Koska olen rajannut analyysin viitekehysten ryhmäilmiöitä käsittelevään teoriaan, enkä esimerkiksi kuratoinnin näkökulmaan, painottaa se ilmiön todellistamista vuorovaikutuksessamme.

Kehittämäni tasapainontavoittelun ilmentymiskategoriat ovat tietenkin todellisuudessa osa saumatonta prosessia ryhmädynaamista tapahtumista. Esimerkiksi erilaiset roolit ja valtasuhteet ryhmässäni heijastuvat kommunikaatioomme ja siihen, kuka milloinkin joustaa mielipiteistään. Kompromissit puolestaan johtavat yhteisymmärrykseen ja roolimme vahvistuvat. Näin ollen ilmiön teemoitteleva kategorisointi on keinotekoisia, mutta toisaalta ilmiön keskeislaatuja korostavan analyysin kannalta välttämätöntä. Kokijan ja tulkitsijan näkökulmasta rakennetussa analyysissäni on läsnä myös muistelun kautta sanallistettu kirjoittamaton subjektiivinen kokemustieto. Aineistositaatit ovat analyysissä suuressa roolissa sillä koen, esittämieni argumenttien luonnollisesti todentuvan niissä parhaiten. Päiväkirjalainauksissa prosessin aikaiset kokemukseni välittyvät lukijalle mahdollisimman autenttisina.

8. Tapaaminen Octavianin työhuoneella 28.2.2014: Matei ja minä, Octavian kuvaa ja äänittää

5.5 Tulkinnan subjektiivisuudesta ja tutkijan etiikasta

Konkreettisissa valinnoissa harmonian tavoittelu on suoraa, ryhmämme vuorovaikutukseen se kytkeytyy taustatavoitteena. Jauhiainen ja Eskola (1993, 69) luonnehtivat vuorovaikutusta ryhmäilmiöiden ”näyttämönä”. Vuorovaikutustilanteessa ryhmän jäsenet eivät reagoi toistensa toimintaan sinänsä – kaikki perustuu vastaanottajan tulkintaan, ja sitä kautta syntyvään reaktioon. Vuorovaikutuksessa on siis ennen kaikkea kyse tekojen välittämien merkitysten tulkinnasta ja yhteensovittamisen prosesseista. (Jauhiainen & Eskola 1993, 76.)

Vuorovaikutuksellisista tilanteista kertomista leimaa aina toiseus; voinko oikeasti tietää luenko toisten toimintaa oikein? ”--*Toisten ja itsensä ymmärtäminen on uusiutuva prosessi. Se ei koskaan ole lopullinen eikä yhdellä kertaa avautuva.*” (Isokorpi 2006, 261-262.) Keskittyessäni ryhmäyhteistyössä havaitsemani tasapainontavoittelun analysointiin löydänkin itseni tutkijanetiikkaan sitoutuvan perusdilemman ääreltä: omista tekemisistäni, sanomisistani ja motiiveistani voin kirjoittaa rohkeasti – mutta kuinka kirjoittaa toisten toiminnasta eettisesti ja samalla sensuroimatta?

Kirjoitan tutkielmani julkisen taideprojektin kontekstissa havainnoimastani ilmiöstä käyttäen ihmisten omia nimiä heidän luvallaan. Samalla kun pidän ryhmäni jäsenet tietoisina siitä mitä tutkin, on haasteenani selostaa ja analysoida myös toisten toimintaa rehellisesti mutta hienovaraisesti. Minun on joka tapauksessa pyrittävä raportoimaan havaitsemani merkityssuhteet ja osoitettava ilmiön ilmentymiskohdat mahdollisimman läpinäkyvästi, tärkeitä totuuksia veistelemättä. Autoetnografisen asenteeni mukaisesti toisten tekemisten ja tarkoitusperien käsittely suodattuu subjektiivisen kokemuslinssini läpi, ja koko ajan suhteessa siihen.

Psykoterapeutti ja narratiivitutkija Josselson (2004, 293) pohtii toisista kirjoittamisen problematiikkaa ja kirjoitetuksi tulemistä ”-- *tutkijan ja tutkittavien välille saattaa syntyä monimutkaisia suhteita, joissa syntyneen luottamuksen tutkija kuitenkin rikkoo raportoidessaan niiden kautta saamansa 'aineiston'*”. Ryhmäni keskusteluun ja kirjeenvaihtoon sisältyy paljon henkilökohtaisen tiedon ja käsitysten jakamista, mikä tavoitteellisen toiminnan taustalla ikään kuin vaivihkaa rakentaa erilaisia asennoitumisia ja tunnelmia jäsenten välille. Näihin yksityisiin keskusteluihin voin tutkielmassani kuitenkin vain rajatusti viitata, valittuihin yksityiskohtiin menemättä. Onneni tutkielman kohteena olevan ryhmäni parissa on kuitenkin aiheeni tietynlainen keveys ja helppous: en sentään tutki mitään itsessään kipeää tai kiusallista asiaa.

6. Tutkimusosa - Aineisto- pohjainen tasapaino- tavoittelun analyysi

6.1 Alustus & kysymykset aineistolle

Analyysini *tasapainontavoittelun ilmentymisestä taideprojektimme rakennusprosessin kontekstissa* jakautuu päiväkirja-aineistosta esiinnousseisiin, *Ryhmäilmiö* -kirjan teoriaan kytkeytyviin kategorioihin. Nämä kuvauskategoriat olen luonut jäsennelläkseni havaintojani ja tehdäkseni tutkimani ilmiön keskeislaadut näkyviksi.

Alla näkyvissä kategorioissa ovat niitä kuvantavat kysymykset sellaisina, kun ne aineistolleni esittelin. Kysymysjoukot tutkivat kategorian teemaa vuorovaikutukseen ja taidesisältöihin liittyvänä. Kysymysten kautta merkitsin koko aineiston kunkin *kategorian värillä* sen perusteella, minkä kategorian kysymysjoukolle päiväkirja milloinkin tuntui vastaavan. Olen säilyttänyt aineistolainausten koodivärit pitkässä analyysissäni kategorioiden havainnollistamiseksi.

VALLANOTTO

JOHTAJUUS / ROOLIT

Poimintaa ohjaavat kysymykset aineistolle:

Vuorovaikutus:

MILLAISIA ROOLEJA SYNTYY? ONKO JOLLAKULLA JOHTAJAN ROOLI JA JOS ON, MIKSI/ MITEN? KUINKA VALTAA KÄYTETÄÄN? KUKA PÄÄTTÄÄ? OSALLISTUVATKO KAIKKI TASAPUOLISESTI PROJEKTIIN? MITEN VASTUUT JAKAUTUVAT? ONKO ROOLIJAKO KAIKKIA TYYDYTTÄVÄ?

Taidesisällöt:

KENEN / MITÄ TEEMOJA TAIDESISÄLLÖT MUKAILEVAT? MITKÄ IDEAT YHTENÄISTEEMOIKSI SAAVAT KANNATUSTA? UHKAACO JONKUN TAITEELLINEN OSUUS NOUSTA TOISTEN OSUUTTA PÄSMÄRÖIVÄKSI?

JOUSTO

MUKAUTUMINEN / TYYTYMINEN / KOMPROMISSIT

Poimintaa ohjaavat kysymykset aineistolle:

Vuorovaikutus:

KUINKA JOUSTAMINEN NÄKYVÄ VUOROVAIKUTUKSESSAMME? KUINKA TYYTYMINEN/ MYÖTÄILY ILMENEET? JOUSTAVATKO KAIKKI OMISTA MIELIPITEISTÄÄN JA IDEOISTAAN? KUINKA SUURIA UHRAUKSIA TEHDÄÄN RYHMÄN JA KOKONAISUUDEN PUOLESTA? KOMPROMISSIT: MILLAISIA?

Taidesisällöt:

KOETTAVATKO KAIKKI LÄHENTYÄ JOTAKIN YHTENÄISTEEMAA TAITEESSA, TULLA VASTAAN TOISIAAN?

YHTEISYMMÄRRYS ~ TASAPAINO

KOMMUNIKAATIO / KUNNIOITUS / LUOTTAMUS

Poimintaa ohjaavat kysymykset aineistolle:

Vuorovaikutus:

MITEN YHTEISYMMÄRRYSTÄ SAAVUTETAAN? TULEEKO RYHMÄSTÄ KAIKILLE TURVALLINEN? PÄÄSEEKÖ KUKIN ESILLE/VAIKUTTAMAAN HALUAMASSAAN MÄÄRIN? KOMMUNIKAATIO: KUINKA IDEOITA ESITETÄÄN JA OTETAAN VASTAAN? KETKÄ PUHUVAT KESKENÄÄN, MITEN, MISSÄ, MITÄ KOSKIEN? TASAPUOLISUUS: KOKEVATKO KAIKKI SAANEENSA OIKEUDENMUKASTA KOHTELUA: TAHTOMANSA TILAN JA VALLAN?

Taidesisällöt:

KUINKA PALJON KENENKIN TAIDETTA? TAITEELLISEN TILAN JAKAUTUMINEN – RIPUSTUS-/ESITYSSUUNNITELMA?

Teemoittelevaan analyysiosaan olen sisällyttänyt paljon aineistolainauksia: raportoivat muistiinpanoni avaavat kokemiani tilanteita autenttisimmin. Kuvauskategorioissa päiväkirjatekstien kanssa vuorottelevat analyysiargumenttini pyrkivät ohjaamaan lukijan huomiota niin, että tasapainontavoitteen ilmentyminen kulloisenkin teeman alla hahmottuu myös lukijalle.

6.2 VALLANOTTO / Johtajuus / Roolit

Vallanoton teema, johtajuus ja roolit yhteistoiminnassamme ilmentävät ryhmän tasapainoisuuden tavoitetta. Havaintojeni mukaan tasapainotilaan pyrkiminen niin itsen kohdalla kuin kaikessa vuorovaikutteisessa toiminnassa kysyy tiettyä tilanteen hallintaa, tilannesidonnaista vallanottoa ja kontrolloita. Tästä syystä teemat elämänhallinta ja tasapaino ikään kuin *väline ja tavoite* -tyyppisinä termeinä nykyään linkitetäänkin usein yhteen. Vallankäyttö omassa toiminnassa ja yhteistyön kontekstissa on keino säädellä tilanteen kehittymistä; ohjata sitä suuntaan, joka parhaaksi milloin milläkin periaatteilla koetaan. Ilman vallankäyttöä ei olisi minkäänlainen tavoitteellinen toiminta mahdollista. Vallanotto on selkeä, myös ryhmädynamiikassa havaittava tasapainontavoitteluilmiön keskeislaatu.

Tavoitteellisessa ja lähtökohdiltaan tasa-arvoisessa, itseohjautuvassa ryhmässämme vallankäyttö kytkeytyy väistämättä muovautuviin rooleihin. Ryhmän **roolisuhteet** ja yksittäisen jäsenen osa niissä muodostuu sekä toisten odotuksista että yksilön omasta (usein odotuksia toteuttavasta) toiminnasta. (Jauhiainen, & Eskola, 1993, 118.) Käydessäni läpi päiväkirja-aineistoa havaitsinkin ryhmämme roolien vahvistuneen ja vakiintuneen ryhmän kehitysprosessin aikana.

Itse vasta liittyessäni ryhmän jäseneksi huomasin Matein ja Octavianin työparina olevan jo tietynlaisissa rooleissa. Selkein kokonaisvaltainen johtajan asema tuntuu olevan jo alussa ja myös pysyvän projektin alullepanijalla eli Mateilla.

Matei on aloitteellinen ja vastuuhakuinen oikeastaan kaiken projektiin liittyvän suhteen. Tapaamisai- ja vastuualue-ehdotukset, ryhmäkeskustelujen pääteemat ja kysymykset sekä lähitulevaisuuden tavoitteet kuullaan aina Matein argumenttoimina. Matein aiempi kokemus vastaavista projekteista ja niihin liittyvästä organisointityöstä vaikuttavat varmasti hänen aktiiviseen asenteeseensa tässäkin projektissa. Lisäksi säveltäjäys vaatii aina tiettyä prosessia: taidemuoto, jossa tekijä on jokaisessa esitystilanteessa riippuvainen teoksensa toteuttajista, väistämättä kysyy taiteilijalta kontakteja ja erityistä aloitekykyä. Luullakseni tiettyyn toimintarooliin tottuminen on vahvistanut järjestelmällisyyttä ja aktiivisuutta Mateissa tämänkin taideprojektin yhteydessä. Päiväkirjaraporteissani havaitsin, että tapaamistemme luonnehdinnat pursuilevat Matein aloitteellisuutta alleviivaavaa tekstiä. Useat virkkeet alkavat ”Mateilla” kuten alle leikatuissa esimerkkipätkissä näkyy.

Matei vie keskustelun tilankäytön pohdintaan....

Matei selostaa omia alustavia ideoitaan ripustuksesta...

Matei haluaa tietää Octavianinkin suhtautumisesta...

Matei toivoo että voisimme...

Matei kysyy mitä mieltä Octavian on ehdotuksesta...

Matei haluaa tietää kuinka paljon aikaa moinen veisi...

Mateita häiritsee ajatus...

Matei kokee omistushalua projektiamme kohtaan ja toimii siksi omaehtoisesti johtavassa roolissa. Rakennusprosessin avainhahmona ja panostus-palkkio -tasapainon säilymiseksi Matei haluaa vaivalleen vastineeksi selvää taiteellista näkyvyyttä tapahtumassa.

Mateita huolestuttaa musiikin ja visuaalisen taiteen balanssi: eikö taidenäyttelyosuus ota ylivaltaa konsertista? Koska koko projekti on alun perin Matein idea, on konseptin pääpaino hänen musiikillaan, ainakin hänen puheestaan olen näin käsittänyt. 27.9.2013 MINÄ & MATEI & OCTAVIAN - OCTAVIANIN TYÖHUONE, SENAATINTORI

Vallankäytön näkökulmasta Mateilla on siis ryhmässä vaikutusvaltainen rooli. Hän kysyy, ehdottaa ja suunnittelee. Se, mikä tässä roolijaossa edistää ryhmän tasapainoista toimintaa, on yhteistyössä säilyvä tasa-arvoisuuden periaate ja muodostuneiden roolien vapaaehtoisuus. Vaikka Matei on ottanut ryhmämme vastuuroolin, vaihtelee vallanotto yhteisissä tilanteissa ja tehtävissä kunkin vahvuus- ja tietoa-alueiden mukaan. Ryhmäilmiössä (Jauhiainen, & Eskola, 1993, 124) kuvaillaan ryhmätyöskentelyssä tyypillistä vallanoton dynaamista vaihtelua: *”Valtasuhdejärjestelmä, kuten kaikki muutkin suhdejärjestelmät, muuttuu jatkuvasti toiminnassa: vaihtuvat tilanteet ja jäsenten valtapyrkimykset muuttavat asemia”*.

Puhe kääntyy Octavianin vastuualueeseen: Balderin salin varaamiseen. Olisi äärimmäisen tärkeää päästä vihdoin näkemään tila ja varmistua tapahtumapäivästä jne. Octav sanoo puhuneensa asiasta juuri äskettäin ja kaivaa puhelimensa samalla esiin. Hän soittaa Balderiin (sijaitsee suoraan studion naapurissa) ja tiedustelee voimmeko tulla käymään NYT? Minä ja Matei vilkaisemme toisiamme; nii-in, kätevää että Octav tuntee tilan hallinnoijat. Samalta istumalta Octav t-paidassaan ja tohveleissaan johdattaa meidät sisäpihan takaoven kautta tutustumaan Balderiin, jonka salihenkilökuntaan hänellä on tuttavalliset välit. 28.2.2014 MINÄ, MATEI & OCTAVIAN - OCTAVIANIN TYÖHUONE: VIERAILU BALDERIN SALISSA

Yhden jäsenen korostunut vallanotto tasa-arvoisessa ryhmässä edellyttää muiden ryhmäläisten vallanantoa: minä ja Octavian omaehtoisesti annamme Matein ottaa eniten vastuuta. Octavianin vaikutusmahdollisuudet ovat kaikkiin nähden yhtäläiset, mutta toisinaan hän on liian kiireinen osallistuakseen tapaamisiin. Tavatessamme Octavian on työntouhussa kokoajan. Hän äänittää tai ainakin valokuvaa: aina mukana kulkevia kameroita taiteilija ei laske käsistään hetkeksikään. Octavianin rooli ei ole yhteydenpidollisesti kovin aktiivinen, mutta hänen vaikutusvaltansa ja tilansa projektissa ovat edelleen tasapuoliset. Octavianin taiteellinen osuus ja osallisuus tulevat olemaan hänen oman tahtonsa mukaisia.

Matei nyökyttelee. Hän luonnehtii kunkin meistä osallisuutta projektin rakennusprosessissa: hän itse on hankkinut muusikot ja suunnitellut konsertin, (myös minun ja hänen yhteistä musiikkiosuutta) sekä hoitanut apurahahakemukset minun avustuksellani. Elina, on siis auttanut yleisesti suunnittelussa ja apurahan hakuasioissa; käännös- ja kirjoitus-

työssä. Octavian on... -"I'm just being brilliant !!", Octav huudahtaa,... no, ainakin osallistumassa laadukkaalla taiteellaan. J **28.2.2014 MINÄ, MATEI & OCTAVIAN- OCTAVIANIN TYÖHUONE: VIERAILU BALDERIN SALISSA**

Kun ryhmämme tapaa kolmisin, pyrkii Matei aktiivisesti selvittämään kunkin osapuolen mielipidettä ja suhtautumista projektin asioihin. Octavian ja Matei ovat toimintatavoiltaan ja persooniltaan hyvin erilaisia, mutta selvästi arvostavat toistensa ammattitaitoa taiteilijoina suuresti. Yhteistoimintamme alussa havaitsin itse lähestyvänä projektia ikään kuin varoen, tiedustellen. Halusin kuulla toisten ideoista ja suunnitelmista, olin epävarma tulevasta tehtävästäni ryhmässä. Siirtyessäni kandidaatintutkielmaa kirjoittavasta, prosessia ulkopuolelta havainnoivasta opiskelijasta tasa-arvoiseksi osalliseksi taiteilijaksi kävin läpi jonkinlaisen ryhmäidentiteettiäni koskevan hämmennyksen.

Otan oman roolini puheeksi. Tietenkin liityn tähän kaikkeen tämän kandidaatin opinnäytetutkielman kirjoittamisen muodossa: osallistun projektin etenemiseen ja seuraan tapahtuvia käänteitä sekä vaiheita tapaustutkimuksena. Näin ollen toinen keskeinen asia on taiteilijanroolini projektissa, osallistuisinko minäkin näyttelyyn, kuten oli aiemmin väläytelty? **27.9.2013 MINÄ & MATEI & OCTAVIAN- OCTAVIAN TYÖHUONE, SENAATINTORI**

Koska nämä kaksi tuntevat toisensa entuudestaan ja minut nähdään osallistujan lisäksi osin tietoa keräävänä tutkijana, on roolini hieman erottuva. Molemmat ikään kuin kertovat/antavat tietoa itsestään minulle, minusta kysytään vähemmän. **21.11.2013 AJATUSVILINÄÄ**

Vaikka päätös osallisuudestani tehtiin jo projektin alussa, podin silti jonkin aikaa epämääräistä tunnetta siitä, että osakkuuteni on jotenkin vähäisempää kuin toisten. Tämä liittyy varmasti osaltaan eräänlaiseen alemmuuskompleksiin, jonka uraatekivien kanssa-taiteilijoiden vaikuttavat CV:t minussa synnyttivät.

Matei on kertonut projektin vastuuhenkilönä hakeneensa apurahaa jo muutamista paikoista kahden taiteilijan; itsensä ja Octavian puolesta. Nyt kun minä olen liittymässä projektin taidepuoleen, nousee pohdinta minunkin osuudestani apurahahakemuksissa. Käymme läpi Matein tekemän hakemuspohjan ja tutustun myös molempien taiteilijoiden CV:siin. Huhuh miten ammattimaiset ansioluettelot.. **27.9.2013 MINÄ & MATEI & OCTAVIAN - OCTAVIAN TYÖHUONE, SENAATINTORI**

Pyrin itse edistämään tasapainoa ja yhteisymmärrystä tuomalla ryhmälle tukeni hyvin mukautuvassa roolissa, välttääkseni ristiriitoja ja pitääkseni kaikki tyytyväisinä. Toimintani ja roolini taustalla vaikuttavat oma elämäntilanteeni ja lähtöasetelmamme suhde tähän projektiin. En aluksi uskaltanut täysin sitoutua ryhmän työnjakoon ja projektin suunnitteluun, sillä tiesin, että intensiiviset opinnot (muun muassa kandidaatintutkielmani) tulevat keväällä vaatimaan paljon huomiota. Olen käynyt Matein

kanssa projektimme kuluessa montakin suoraa ja pohdiskelevaa keskustelua alkuaikojemme välttelevästä roolistani ja monensuuntaisista ennakkoluuloistamme.

Projektin edetessä ja toiminnan tiivistyessä kokemukseni ryhmän jäsenyydestä nopeasti vahvistui; roolini muuttui tunnusteleavasta ulkojäsenestä täysipainoiseksi osalliseksi. Tämä on paitsi itseni, myös tasapainoisemmin toimivan yhteistyömme näkökulmasta positiivinen käänne: *”Yhteisten voimavarojen ja joustavuuden edistämiseksi roolit tulee pitää dynaamisina.”* (Jauhiainen & Eskola 1993, 120.) Yhteistyöni Matein kanssa lisääntyi ja aloin tuntea vaikutusvaltani ja merkitykseni projektissa kasvavan. Matei alkoi ottaa usein yhteyttä erilaisten kysymysten ja apuani vaativien tehtävien tiimoilta. Päiväkirjamerkintäni tihenevät ja pitenevät: keskustelemme useammin ja pohdimme yhdessä projektin tilannetta sekä suunnittelemme seuraavia vaiheita, tavoitteita ja taidesisältöjä.

*Matei ja minä täyttelemme apurahahakemuksen Musiikin edistämissäätiölle Skypen välityksellä. Kansansivistyssäätiön apurahan hakeminen lienee seuraavana vuorossa. Matei kertoo että ensimmäinen lähettämämme hakemus oli saanut kielteisen vastauksen. Hakemusten fiksailu vie yllättävän kauan. Minä käännän suomenkielisiä ohjeita Mateille englanniksi jotta epäselvyyksiä ei varmasti syntyisi.***15.11.2013 MINÄ & MATEI – SKYPE**

*Kysyn kuinka tämä järjestely käytännössä esitettäisiin: jatkuisiko soitto tauotta kuvien vaihtuessa (tätä ajatusta en tue) vai päätettäisiinkö tämä konsertti jotenkin? Matei selostaa että hänen ehdotuksensa olisi järjestys, jossa nämä ehdotetut kappaleet + minun teokseni vuorottelisivat aina Matein omien sävellysten esittämisen kanssa. Näin kaikki teokseni olisivat erillisiä tarinoita ja esitys pysyisi kiinnostavana, kun konsertin pianomusiikki ja orkesteriteokset sekä visuaalinen taide niiden aikana vaihtelisivat. Tämä kuulostaa minusta oikein hyvältä suunnitelmalta.***22.01.2014 MINÄ & MATEI - SKYPE**

Jotain roolissani säilyy läpi prosessin; olen edelleen myötäilijä. Aina kun jotain huomiotani vaativaa tulee ilmi, pyrin hoitamaan asian välittömästi, muista kiireistäni riippumatta. Kenties tämä tasapainontavoittelun ilmiötä analysoiva kirjoitusprosessini samalla motivoi minua mahdollisimman ristiriidattomaan ryhmätoimintaan projektissa, onhan se samalla tutkimuskohteeni. Haluan toimia yhteiseksi avuksi (usein Matein jakamien vastuiden kautta) aina kun mahdollista, sillä koen, että se on ainoa keino ansaita paikkani ryhmässä ja projektissa. Välitön yhteistyövalmius takaa tietenkin osaltaan projektin etenemisen aikataulussa - tietäen senkin, ettei kumpikaan toisista voisi ainakaan minun hommiini kuuluvia käännöstöitä hoitaa.

9. Minun luonani 30.1.2014: Matei ja minä, Octavian kuvaama

*Matei soittaa keskipäivällä kiireellisestä asiastaan: hän on juuri muistanut että voisimme hakea myös Uudenmaan rahaston apurahaa jonka hakemus-deadline on seuraava päivä. Matei toivoo, että voisimme hoitaa hakemuksen yhteistyössä illemmalla. Sovimme palaa-
vamme asiaan Skypen välityksellä. Ahdistun hieman; olin ajatellut yksinomaan keskittyä kirjoittamaan tutkielmaani koko illan. Olen niin kiireessä tutkimuksen kirjoittamisen, ja teorian pohtimisen kanssa että ahdistun projektimme edistämistä vaativiin tehtäviin osallistumiseen kuluva ajasta. Tämä on tietenkin hölmöä; onhan projekti minulle tärkeä paitsi henkilökohtaisesti myös nimenomaan tutkielman näkökulmasta. Mitä enemmän panostan yhteisiin tehtäviin, sitä enemmän osaltani vaikutan projektiin.* **9.2.2014 MINÄ & MATEI - SKYPE**

Matei kirjaa tekemämme muutokset englanniksi korjaten myös budjettiarviota - minä käännän kaiken suomenkielelle osaksi hakemusta. Matei hoitaa hakemuksen perustieto-osuudet ja liitteet. Lopuksi minä tarkistan kertaalleen koko hakemuksen ja korjaan tai täytän joitain kohtia. Huh huh olen koko tämän ajan yrittänyt edistää myös tutkielmaani vasemmalla kädellä. Matei pyytää vielä yhtä palvelusta. Hän tahtoo että suomennan hänen toisen, henkilökohtaisen hakemuksensa sisällönkuvausosuuden. En jaksaisi millään mutta en tahdo kieltäytyä; tuskin se nyt kovin pitkä pätkä on. Mukaileva käännös on helppo tehdä vaikka Matei on hieman oikonut englannissaan. Lähetän suomenkielisen version Mateille skypeviestinä. Hän selvästi todella arvostaa apuani myös yhteistyöprojektimme ulkopuolella ja kiittelee vuolaasti. Minuakin ilahduttaa että voin olla avuksi vaikka omaakin hommaa on riittävästi. **9.2.2014 MINÄ & MATEI - SKYPE**

“ Elina is in a romanian mood... judging by the palette! :D And the red dot is the metro station next to my first home in Gorjului. :D”

–Octavian Facebookissa

10. Maalausilta Octavianin studiolla 26.11.2013: Lähikuva Bukarestin kartastani.

6.3 Jousto / Mukautuminen / tyytyminen / kompromissit

Vuorovaikutuksessa joustaminen kytkeytyy luontevasti valta- ja tunnesuhteisiin ja ryhmän rooleihin. Omista ideoista joustaminen, vastaan tuleminen ja kompromisseihin tyytyminen on keskeistä tasapainontavoitteen ja yhteisymmärryksen säilyttämisen kannalta. Joustaminen on ikään kuin vallanottamisen toinen puoli; se on vallanantamista. Kuten jo aiemmin luonnehdin, oma roolini projektissa usein toteuttaa tätä käytännöllisen vallanoton vastakkaista voimaa, mukautumista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että olisin niin sanotusti altavastajaan tilanteessa; kokisin, etten voi tai tahdo vaikuttaa.

Minun taiteellinen osallisuuteni projektissa on jo täysin varmaa ja Matei kysyy tahdonko että minut lisätään tähän hakemukseen työryhmänjäseneksi ja taiteilijaksi (aiemmissa hakemuksissa osallisuuttani ei mainita muuta kuin kandidaatintutkielman tekijänä). Pohdimme asiaa hetken. Päätän, ettei nimelläni rahahakemuksessa ole valtavaa merkitystä minulle. Tämä kompromissi johtuu puhtaasti siitä, ettei minulla ole nyt aikaa tai energiaa ryhtyä tekemään sellaista päivitettyä ansioluetteloa jollainen hakemukseen tulisi minulta-kin liittää. 9.2.2014 MINÄ & MATEI - SKYPE

Normisuhteet paljastavat ryhmän valtasuhteet ja roolit: ne asemat, joissa jäsenet ovat suhteessa ryhmässä toteutuvaan sosiaaliseen kontrolliin. Sosiaalinen kontrolli on yksilöön kohdistuvaa painetta jakaa kollektiiviset arvot ja sitoutua ryhmän tavoitteisiin. Ryhmän normien on oltava jokaisen jäsenen hyväksymiä, ei yksittäisen jäsenen yksinvaltaisesti määrittämiä. Muiden mukaileminen ja itselle ristiriitaisten normien noudattaminen pelkän miellyttämisen tähden ei ole millään tavoin mielekästä ryhmän toiminnan kannalta. (Jauhiainen & Eskola, 1993, 121.) Olen roolissani luontevasti juuri tämän projektin kontekstissa se, joka osallistuu ja vaikuttaa, mutta tietoisesti samalla antaa vastuuhahmon ottaa eniten valtaa. Vallanotto – vastaan tuleminen dynaamisina voimina ovat molemmat läsnä niin oman toiminnan säätelyssä, kuin ryhmäni suhdejärjestelmissä ilmenevänä tasapainon haaskeluna. Päiväkirja-aineistostani selviää, kuinka pyrin ryhmässäni joustamaan ja tulemaan toisten ideoita vastaan jatkuvasti. Tämä on vaikuttanut projektissa jopa tekemäni taiteeni sisältöihin, mitä en kuitenkaan koe erityisesti huonoksi asiaksi.

Keskustelu Matein kanssa hänen teostensa teemoista on ohjannut seuraavan teokseni syntyä. Täysin todellisuutta heijastavan absurdin kokemuksen ilmentämisen sijaan lähdän sekoittamaan uuteen maalaukseeni mytologisempaa kuvastoa (merenneidot). Valintani olen selvästi tehnyt keskustelumme vaikutuksesta – haluan uusimmassa työssäni entistäkin vahvemmin käsitellä itseäni kiinnostavaa teemaa, joka myös sitoutuisi Matein käsittelemiin aiheisiin. Kertoessaan eräästä sävellyksestään Matei vertasi teoksensa petollisuudesta kertovaa rakkaustarinaa seireeni- ja merenneitomytologiaan, jossa kauniina neitoina esiintyvät olennot houkuttelevat laululla luokseen merimiehiä tappaakseen heidät. 20.11.2013 AJATUKSIA YLEISESTI

Octavian haluaa että minä maalaan hänen kaupunkinsa kartan ja hän taas maalaa Helsingin. No, mikäs siinä sitten – eihän minulla mitään etukäteis-suunnitelmaa ollutkaan. Tosin, olin ajatellut että nämä työt liittyisivät jollain tavoin keväiseen näyttelyprojektiimme - tämä Octavianin idea ei nyt kyllä mitenkään liity siihen. -- Maalaamme ensin samassa, ja myöhemmin eri huoneissa mahtuaksemme molemmat maalaamaan lattialla. Octavianin tyyli näyttäytyy minulle kiinnostavana yhdistelmänä graffititaidemaista muotokieltä ja värimaailmaa, sekä Pollock-henkistä ekspressiivistä värinkäyttöä. Maalaamme parisen tuntia ja keskustelemme samalla. Koetan skarpata vaikka olen todellisuudessa melkoisen väsynyt. Maalauspohja on valtava ja haluan saada työn valmiiksi saman illan kuluessa. Octavianilta näinkin nopea työskentely sujuu helposti. Saamme teokset valmiiksi samassa tahdissa. Kartoistamme tulee tietenkin erilaiset mutta on niissä paljon samaakin. Aluksi kurinalaisesti noudattamani metrokartta on kadottanut pysäkkejään maalikerrosten alle. Korostan Octavianin kotipysäkkiä punaisella renkaalla. Ryhdyn työstämään teosta abstraktimpaan suuntaan huomattavasti, että kanssataiteilijani kankaalla Helsingin metrokartta on muuttunut massaksi ”vihreitä monstereita, valmiina hyökkäämään”, niin kuin Facebook:iin ladattua kuvaa myöhemmin kommentoimme. Naureskelemme kuinka Octavian on saanut Pollock -vaikutteita ja minä Octavian -vaikutteita. Octavianin tekniikka vaikuttaa ilmaisuuni omaa karttaan työstäessäni.

26.11.2013 MINÄ & OCTAVIAN - MAALAUSILTA OCTAVIANIN STUDIOLLA

Joustaminen, aivan kuten vallanotto, on välttämätöntä kaikessa yhteistavoitteellisessa vuorovaikutuksessa. Tasapainoinen vuorovaikutus ja yhteistoiminta edellyttävät kaikkien ryhmänjäsenten valmiutta sitoutua ja tehdä kompromisseja. Kompromissien tulisi ryhmätoiminnassamme tarkoittaa nimenomaan yhteistä joustamista, ei sitä, että vaikkapa ainoastaan minä jatkuvasti taivun muiden ideoihin ja unohdan omani. Läpi päiväkirjojeni on selvästi havaittavissa, kuinka ryhmäni jäsenet kukin vuorollaan joustavat omista eduistaan tai visioistaan yhteisymmärryksen saavuttamiseksi.

Joka tapauksesta suurin osa mahdollisesti saatavasta rahasta menee ensin soittajien palkkioihin sekä tilan vuokraan ja sitten laitteisiin. Matei ilmoittaa että jos meille kolmelle jää nk. palkkarahaa saadusta tulosta / tuista, voi hän jakaa omastaan minulle, vaikkei nimeäni hakemuksissa olisikaan. Luultavasti lipputulosten ja mahdollisten apujen jälkeenkin rahatilanne on + – 0, mikä ei ketään harmittane, ei tässä nyt rahasta olla mitään rakentamassa.

27.9.2013 MINÄ & MATEI & OCTAVIAN - OCTAVIANIN TYÖHUONE, SENAATINTORI

Tässä vaiheessa, kello neljältä, Octavian liittyy seuraamme. Keromme mistä olemme keskustelleet. Puhumme rahasta. Matei muistuttaa rahatilanteen saattavan johtaa siihen, että muusikkojen palkkojen jälkeen meille ei välttämättä jää mitään käteen. Ketään ei tämä mahdollisuus kovasti harmita – ei tässä nyt tuottoa ollakaan tavoittelemassa. Lippuja päätämme olla myymättä ylimääräisen paperityön takia. Kolehiti-lahjoitus periaatteella

toimiva avustustenkeruu paikanpäällä tuntuu paremmalta idealta. Puhumme myös materiaalikustannuksista ja tilavuokrista. Matei sanoo että hän ja Octavian voisivat jakaa tilakustannukset, mikäli apurahasta ei riitä niihin. Minun ei siis tarvitsisi maksaa, olenhan opiskelija. Tämä on kyllä jo aikamoinen myönnitys, en sano äänen mutta mietin kehtaisin-ko edes olla osallistumatta mahdollisiin kustannuksiin, olenhan osa projektia siinä missä hekin. -- Vakavoitunut Matei ja tuttuun tyyliin vitsaileva, lapasiani käteensä virnistellen kiskova Octavian tuntuvat jumittuneen pieneen pattitilanteeseen. Octavian sanoo, että tämän projektin pitäisi olla meidän tasavertaisesti yhteinen, ei sellainen jossa joku tai jotkut vain vähän avustavat tai täydentävät yhden ihmisen taideprojektia. Olemme kaikki samanmielisiä tästä. Matei ehdottaa, että tapahtuman kokonaiskesto jaettaisiin Octavian ja hänen välillään: Matein (ja minun yhteisen) 45 minuutin konserttiosuuden jälkeen on parinkymmenen minuutin tauko ja sitten on vuorossa Octavianin noin puolen tunnin mittainen projekti. Tämä kuulostaa kaikkien mielestä hyvälle, tasa-arvoiselle kompromissille.

19.1.2014 MINÄ & MATEI & OCTAVIAN - CHAO! CAFE KISELEFFIN TALO

Minua kaivaa Matein asia rahanjakoon liittyen. Sanon, että on ymmärrettävää että hän kokee kenties ansaitsevansa suuremman palkkion tehtyään eniten. Ilmoitan, että voimme kyllä sopia niin, että Matei saa lohkon minulle mahdollisesti käteen jäävästä kolmasosasta. Matei vaikuttaa kiittoliselta. Minulle on tärkeää että kaikki tuntisivat tilanteen tasapuoliseksi.. Katsotaan nyt kuinka paljon tässä kukakin jää voitolle viime kädessä..

28.2.2014 MINÄ, MATEI & OCTAVIAN - OCTAVIANIN TYÖHUONE: VIERAILU BALDERIN SALISSA

Arvelemme että alkuiltä on iltaa parempi aika tapahtumalle – viikonloppuna ihmisillä on usein iltamenoa. Mateita ja minua arveluttaa: kuinka voimme olla varmoja että kukaan ei varaa tilaa samaksi aamuksi? Emme ehdi järjestellä laitteistoa, ripustusta, orkesteria jne. mikäli Sali on varattu aamuksi ennen meidän aikaamme. Octavian vakuuttelee, ettei kukaan varmasti tule varaamaan perjantaiaamua kun samalle illalle on toinen varaus! Matei ja minä myönnyn: tämä tapahtuma-aika lienee sitten paras vaihtoehtoistamme.

28.2.2014 MINÄ, MATEI & OCTAVIAN - OCTAVIANIN TYÖHUONE: VIERAILU BALDERIN SALISSA

Alla seuraavista päiväkirjahuomioistani, sekä minun ja Matein konsertti-kuvataideosuutta koskevasta kirjeenvaihdon pätkästä käy ilmi molemminpuolinen vastaan tuleminen. Minä tahdon tietää, mikä Matein mielipide on, ennen kuin täysin varmasti uskallan ilmoittaa omani – en oikein luota makuuni tämäntyyllisen nykymusiikin osalta. Taidesisällöllisen näkyvyyteni kanssa olen niin ikään joustava – pääasia on, että pääsen esittämään muutamat tärkeimmät teokseni uskottavalla tavalla. Tärkeässä päätöksenteossa epärointi lienee myös osa identiteettiäni kaksosena: olen tottunut usein *varmistamaan* päätökseni toisen kautta.

Yritän selvästi mukailla Mateita kun tullaan tapahtuman musiikkipuoleen - vaikka kysymys tässä onkin nimenomaan minun osuudestani projektissa. **26.1.2014 POHDINTAA**

Matei sanoo voivansa lähettää minulle suunnitelmamme niin, että minun on helpompi palata videon oikeisiin kohtiin ja vielä pohtia eri osioiden ja kuvien yhdistelmiä. Olen oikein tyytyväinen tilanteeseen ja mielestäni kyseinen kooste tarjoaa hämmentävän hyvin teoksiini osuvia melodioita. Lopetamme Skype-puhelun ja pian sen jälkeen Matei kolauttaa emailiini tarkasti eritellyn ehdotelman. **23.01.14 MINÄ & MATEI – SKYPE**

Elina Nissinen:

Mm true that it is more carnival-stylish funny-ironical, the other one is more fucked up-ironical. It's tricky to decide 'cause I feel both of them would show the same story, but different sides. I like the melody of the first one a lot. I mean, but also the funny one is good if you feel it would be better, and more convenient?

Matei Gheorghiu:

Well, since this is, and probably would be your biggest and most important contribution to the project, you should listen to everything well and decide, doesn't have to be tomorrow as I said, but don't rush with this. I gave you my arguments just.

E: *Yes yes I know of course I will decide which will be the final solution. I have listened to them pretty many times and am pretty sure they don't change, but will confirm them to you. And consider especially this one piece, since you brought up so clear opinion over it*

M: *One with kids playing in the ground is kinda similar (around 11:42). And has no ending problems*

E: *Well, I listened to the pieces today and I like the combination best how I suggested earlier. The Market Place piece was for the graphics and I liked the Sirens with the end of Catacombs & Baba yaga (22:58).*

M: *Anyway, I just suggest things, since this is your part of the project, I won't say "no, do it like me", in the end it will be a collaborative thing, not a Matei thing ☺*
When we see again we can listen together to all the small details so that we know for sure. There's not much anyway, maybe just what we do with this Market Place thing

E: *It's all good: I gladly take artistic suggestions from the field I don't know. I will check the other option ASAP tomorrow. ☺*

23.01.14 MINÄ & MATEI - FACEBOOK

6.4 Tasapaino ryhmätyöskentelyssä: *Vaaka-havaintoesitys*

Yhteisymmärrys ~ Tasapaino

yhteisymmärrys / kommunikaatio

kunnioitus / luottamus

Valta

roolit / johtajuus

Jousto

mukautuminen / tyytyminen / kompromissit

6.5 Yhteisymmärrys ~ tasapaino

/ Kommunikaatio / kunnioitus / luottamus

Yhteisymmärrykseen pyrkiminen on yhteistoiminnan tasapainoisuuteen ja harmoniseen lopputulokseen tähtäämistä. Kuten olen päiväkirjaani raportoinut, yhteinen, ääneen lausuttu projektin ydinkysymys kuului ryhmämme ensimmäisellä tapaamisella:

Kuinka tasapainottaa eri taidemuotoiset (itsenäiset) teokset toistensa suhteen kuitenkin kenenkään ilmaisua ja näkyvyyttä sensuroimatta? 27.9.2013 MINÄ & MATEI & OCTAVIAN - OCTAVIAN TYÖHUONE, SENAATINTORI

Ryhmätoiminnan tilanteessa kysymys on vaa'an kaltaisesta asetelmasta, jossa vaakakupeissa vallanotto ja joustaminen ovat vastakkaisia, dynaamisesti dialogisia voimia. Tasapaino ja yhteisymmärrys ovat toiminnan jatkuvaa huomiota vaativat taustatavoitteet. Tasapainoiseksi luonnehdittavan ryhmän on toimittava niin, että olivat valtasuhteet ja rooli- jaot kuinka tasapuolisia hyvänsä, ryhmän jäsenet kokevat tilanteen reiluksi. Tavoitteellisessa ryhmässä ”*päätöksenteon yhteisyys takaa tasapainoisen toiminnan*” (Jauhiainen & Eskola 1993, 52). Yhteisymmärrys tässä tarkoittaa siis tilannetta, jossa minä, Matei ja Octavian olemme kukin saaneet ottaa kantaa yhteiseen asiaan ja olemme kaikki tyytyväisiä tehtyyn valintaan ja vallitseviin suhdejärjestelmiin.

Matei painottaa suunnittelun tärkeyttä ja harjoittelun pakollisuutta kun kyseessä on live-esitys. Olen aivan samoilla linjoilla. Kandi-tutkielmanikin aikataulun takia tahdon että projekti lähtee käyntiin jo konkreettisemmassa muodossa. Pian on haalittava soittajat ja bändi ja informoitava heitä tarkasti aikatauluista, päivämääriäkin on siis lyötävä lukkoon. Matei mainitsee myös toisesta toukokuussa edessä olevasta tapahtumasta (... Korvat auki jäähyväis-konsertti, R-talo?) jonka tiimoilla koko tämä taide-pläjäys voitaisiin mahdollisesti esittää toisen kerran. Kaikki me olemme suostuvaisia tähän ideaan. Loppuaika menee höpistessä ja Octavian kertoo viimeaikaisista, poliittisesti valvetuneista taideprojekteistaan joiden tiimoilta hän on matkannut maailmalla. 19.1.2014 MINÄ & MATEI & OCTAVIAN - CHAO! CAFE KISELEFFIN TALO

Kuuntelemme teoksen ja Matei ehdottaa että kaikki työni ”kuvittaisivat” tämän 12 minuutin mittaisen kappaleen. En innostu ajatuksesta: teokseni ovat itsenäisiä ja omia tarinoitaan, lisäksi tekniikat ja tilannemaisemat vaihtelevat niissä rajusti. Kerron Mateille etten halua niputtaa kaikkia teoksiani yhdeksi pötköksi musiikin ehdoilla. Matei ymmärtää pointtini ja päätämme kuunnella eri säveltäjien teoksia nyt työ-kohtaisesti; mitä mistäkin työstäni tulee mieleen, millainen tunnelma, tarina jne. Avaan Mateille toivomuksiani niihin mahdollisesti yhteensopivista melodioista. Osa kuuntelemistamme kappaleista tuntuvat

*minusta liian äitelille, toiset tuomitsemme liian hitaiksi tai muuten epäsoviviksi. Tuntuu että kontrastia ja melodista dramatiikkaa saisi olla monissa kappaleissa enemmän jotta ne sopisivat kyseisiin, melko voimakkaisiin teoksiini. Haluan hämmennystä ja mystiikkaa, ei pelkkää romantiikkaa ja harmoniaa. Vaikuttaa siltä että 1 kuvateos/ 1 musiikkiteos on joka tapauksessa paras jako. Lopulta päädyimme kuuntelemaan mm. Beethovenin teoksia ja pohtimaan milloin minkäkin teosten yhteensopivuutta. Matei kyselee onko minulla toiveita instrumentin/instrumenttien suhteen. En osaa oikein sanoa mutta ilahdun tästä vaikutusvallan mahdollisuudesta; tosiaan, voin vaikuttaa näinkin pitkälle tässä musiikki-asiassakin... Joka tapauksessa kunkin teokseni kanssa yhteen liitettävä kappale tulee varmaankin olemaan muutaman minuutin pituusluokkaa. **19.1.2014 MINÄ & MATEI & OCTAVIAN - CHAO! CAFE KISELEFFIN TALO***

Tuttuus ja tunnelman vapautuminen mahdollistavat ryhmämme kiinteytymisen, mikä taas edistää jäsenten sitoutumista ja toiminnan tehokkuutta: ollaan lähempänä ryhmän kaksoistavoitteen saavuttamista. Tutustuminen tuottaa ryhmän tunnesuhteet, jotka puolestaan luovat kommunikaatiosuhteita. (Jauhiainen & Eskola 1993, 114, 130.) Ryhmämme **tunnesuhteet** (ks. Jauhiainen & Eskola, 1993, 129) rakentuvat niin projektia koskevalle yhteiselle asiataavoitteelle, kuin henkilökohtaisten keskustelujen tuottamalle kaveritason yhteydelle. Vaikka olenkin Octaviania enemmän tekemisissä Matein kanssa, koen voivani keskustella molempien ryhmäni jäsenten kanssa oikeastaan mistä vain. Lähes aina ensin projektia koskevat keskustelumme kääntyvät lopulta täysin hervottomaksi vitsailuksi tai filosofiseksi debatiksi milloin mistäkin herkästä aiheesta. Olen päiväkirjaani kirjoittanut ylös listamuotoon kummankin taiteilijan kanssa käymieni tutustumiskeskustelujen teemoja ja lyhyesti pohtinut kokemaani tuttuustilannetta.

Matei ja minä: ensivaikutelma-, ennakkoluulo keskustelua (mm. tähän ryhmään liittyen), keskustelua sosiaalisesta toimintakulttuurista ja kansojen luonteenlaaduista, henkisyysdestä, uskonnosta, politiikasta, menestyksestä, taiteilijuudesta, terveydestä, sukupuolesta, parisuhteesta, sosiaalisen turvaverkon merkityksestä. Oman henkilöhistorian avaamista: mm. työt, opiskelu, parisuhde, asuinpaikat, perhesuhteet. Oman luonteen kuvailua – temperamentti, tyyli, itsetunto. Keskustelua omista taiteellista tavoitteista ja -ideologioista, henkilökohtaisen elämän valinnoista (alkoholinkäyttö, käsitys mukavasta illanvietosta jne). Paljon kirjeenvaihtoa Facebookissa ja Skypessä, sekä keskustelua kasvokkain erikseen ja ryhmässä. Tullut jo tutummaksi, oikeastaan ystäväksi pidemmän tuntemisen kautta.

--

Octavian ja Minä: maailmanpoliittisia ja aatteellisia keskusteluita, keskusteluita Octaviania kiinnostavista asioista esim. historia, epäoikeudenmukaisuudet mm. Romanian poliittisessa tilassa. Keskustelua rahasta ja maineesta, ammatillisesta menestyksestä. Keskustelua henkilöhistorioista: opiskelut, asuinpaikat, perhesuhteet jne. Paljon keskustelua Octavia-

11.Maalausilta Octavianin studiolla 26.11.2013: Octavianin tulkinta Helsingin kartasta

*nin töistä; menneistä ja tulevista taideprojekteista. Keskustelua lähinnä kasvokkain, tavattu muutama kerta myös erillään, kirjeenvaihto aika vähäistä, ei Skype-keskusteluja. Tullut kaverilliseksi tutuksi, usein keskusteluissa huumori erittäin vahvasti läsnä. **24.2.2014 AJATUSVILINÄ: TUTUSTUMISESTA JA KESKUSTELUSTA***

Toisiin tutumisen ja tottumisen myötä ryhmämme avoin kommunikaatio on jatkuvasti parantunut. Alun ennakkokäsitykset ja ensivaikutelmille perustuvat mielikuvat korvautuvat vähitellen yhteistyössä opitulla tuntemisella ja paremmalla toisten ymmärryksellä. Kunnioituksen ja luottamuksen hengessä on turvallista ilmaista omat kantansa asioihin ja venyttää jäykkiä kohteliaisuusnormeja huolettomammin. Kommunikatiivinen ilmapiiri synnyttääkin ryhmässä eräänlaisen positiivisen kehän; keskinäinen ajatustenvaihto ja mielipiteenvapaus takaavat toisiin tutustumisen, tuttuus luonnollisesti tiivistää yhteistyötä ja parantaa toisten ymmärtämistä. Seuraavat päiväkirjalainaukset ovat esimerkkejä ryhmällemme tyypillisistä dialogia sisältävistä tilanteista.

Tapaan Octavian nyt kasvokkain vasta toisen kerran. Tuntuu kuin olisimme tavanneet jo lukuisia kertoja – tietysti edestakainen viestittely johtaa tutustumiseen vaikka ei ollakaan nähty.

14.11.2013 MINÄ & OCTAVIAN - EXHIBIT OPENING: OPEN STUDIO

*Näyttelytilaan sijoitettavasta lahjoitus-laatikosta (donation Box) Matei veistelee vitsiä: rahaa annettaisiin varmaankin enemmän jos minä ja mahdollisesti myös kaksois-siskoni seisoskelisimme sen vierellä hymyilemässä. Bikininit olisivat plussaa. Tässä vaiheessa monentyyppinen ”epämääräinen”, sarkastinen ja vinoileva vitsailu on jo kaikille toisiltaan tuttua enkä vaivaudu harkitsemaan Matein vitsailusta loukkaantumista. **30.1.2014 MINÄ & MATEI & OCTAVIAN MINUN LUONANI***

Mateille tämä koko konsertti on hyvin tuttu ja hän on nyt kuunnellut sitä tarkasti eritellen osiot teosteni näkökulmasta niitä parhaiten tukeviksi. Kuuntelen Matein valikoimat kappaleet videolta aina sen jälkeen kun Matei kertoo mistä niissä on kyse ja mitä teostani hän on ajatellut.

*Vaude, Matei on todella nähnyt vaivaa pohtiessaan töideni tilaa hänen ”hallinnoimassaan” konserttiosuudessa. Kuuntelen kaikkia töitani koskevat osiot; joitakin teoksiani tukevia kappaleita on ehdolla useampi kuin yksi. Koen, että suurin osa Matein ehdottamista kappaleista todella sopisi teosteni yhteyteen. Itse asiassa ainakin alustavasti hyväksyn kullekin teokselle jonkin osion tästä konsertista. Olen vähän yllättynyt kuinka hyvin Matei on sisäistänyt töideni ”tarinat”/teemat viimekertaisen tapaamisemme myötä; kiinnostavaa että toinen pystyy heijastamaan oman taidealueensa kertomisen tapaa näin tarkasti minun kuvallisesti ilmaistuihin ideoihini. **22.01.2014 MINÄ & MATEI – SKYPE***

Puoli kahdeksan maissa Matei lähtee Korvat Auki ryhmän konserttiin. Minä jään vielä hetkeksi Octavianin studiolla keskustelemaan maailmanpolitiikasta ja katsomaan You Tuesta elokuvaa Fahrenheit 911. Octavian on kova vaihtamaan ajatuksia ajankohtaisista poliittisista tilanteista ja kertomaan taideprojekteistaan. 27.9.2013 MINÄ & MATEI & OCTAVIAN – OCTAVIANIN TYÖHUONE, SENAATINTORI

Octavian on tavanomaiseen tapaansa terhakkaalla päällä ja toivoo minun sanovan jotakin (!!): lohkaisevan jotakin nerokasta. Totean, että 8 tunnin koulupäivän jälkeen sanallinen arkkuni ei ole aforismirikkaimmassa valmiudessaan. Tämä ei ole hyvä selitys ja ”vaitonaisuuteni” (ei tavallisuudesta poikkeava) häiritsee taiteilijaa, joka toivoo lennokasta keskustelua maalailun lomaan. Puhumme perhetaustoistamme, ystävistä ja kouluhistoriasitamme. Octavian vaatii että minua vierailulle Bukarestiin ja vannottaakin koko loppuillan että tästä on tehtävä suunnitelma. Bukarest kuulostaa kyllä kiinnostavalle kaupungille – josta tietämykseni tosin on hävettävän vähäistä. Käänän humoristisessa ilmapiirissä käytävän keskustelumme Octavianiin, ja pyydän häntä, puhelias kun on, pitämään minulle energisen luennon jostakin kiinnostavasta aiheesta. Niinhän se lähtee, saan täydellisen yksityiskohtaisen selonteon Romanian poliittisesta historiasta hamasta menneisyydestä tähän päivään. Kaikki vuosiluvut ja nimet, tittelit, KAIKKI, on hänen päänsä kovalevyllä kuin painettuina tietokirjan sivuille. Uskomaton muisti. 26.11.2013 MINÄ & OCTAVIAN – MAALAU SILTA OCTAVIANIN STUDIOLLA

Olen tässä ryhmässä havainnut, että aito keskustelu on yhteisymmärryksen ja mahdollisimman tasapainoisen yhteistoiminnan edellytys - tietenkin selviten asiataavoitteen, eli monitaideprojektimme näkökulmasta. Jauhiaisen & Eskolan (1993, 130) luonnehdinnan mukaan **kommunikaatiosuhdejärjestelmä** osoittaa ryhmän sisäiset viestintäväylät eli sen, ketkä viestivät keskenään ja mitä, ja ketkä ymmärtävät toisiaan. On keskeistä, että oli kyseessä mikä tahansa projektia tai yhteistoimintaa koskeva järjestely, meistä jokainen kokee olevansa riittävästi osallisia päätöksenteossa ja tulevaisuutta informoiviksi myös niistä keskusteluista, joihin ei itse osallistunut. ”Ymmärretyksi ja hyväksytyksi tulemisen kokemus, jonka vain avoin kommunikaatio synnyttää, on välttämätöntä, jotta jäsen viihtyy ryhmässä ja haluaa antaa panoksensa yhteistyöhön.” (Jauhiainen & Eskola 1993, 130.) Koko ryhmän parhaaseen sitoutuminen vaatii otetuista rooleista riippumattomaa, tasapuolista luottamusta ja arvostusta, joita ilman ei rehellinen kannanotto keskusteluissa olisi mahdollista.

Matei on toisaalta ottamassa eniten vastuuta kaikesta joten joissain valinnoissa hänen roolinsa on keskeinen. Aina kun keskusteluni Matein kanssa kääntyy vakavammaksi tai jotenkin kireämmäksi, hän pian tuntuu keventävän tunnelmaa jollain positiivisella heitolla. Tuntuu että alamme olla jo aika tuttavallisesti kaveritasolla niin, että avointen mielipiteiden ääneen sanominen on helpompaa. Henkilökohtaiset (ei projektiin liittyvät) keskus-

telumme ovat johtaneet siihen, että ymmärrämme ja arvostamme toisiamme eri tavalla kuin alussa. Tämäkin viestiketju Facebookissa jatkuu rentona, päädymme taas filosofisesti keskustelemaan Matein lempiaiheista eli rakkauden luonteesta ja olemuksesta, parisuhteesta jne. pitkäksi aikaa. **26.1.2014 POHDINTAA***

(Ks. Jousto – ote kirjeenvaihdosta: 23.01.14 MINÄ & MATEI – FACEBOOK *)

Ryhmämme kommunikaatiosuhteet ovat kiintoisat. Pääosin tilanne on se, että Matei toimii projektia koskevan viestinnän keskushenkilönä ja minä sekä Octavian olemme vuoroin yhteydessä häneen. Kulloinkin toisen kanssa käymänsä asiatavoitetta koskevat keskustelut Matei päivittää tilanteen kolmannelle osapuolelle.

Minulla ei ole aina tietoa mitä Matei ja Octavian keskenään keskustelevat, tai kuinka paljon – enimmäkseen olen projekti-asioissa yhteydessä Matein kanssa. Asiakeskustelut aina lopulta kääntyvät täysin muihin kiinnostaviin aiheisiin. Jos Octavianin kanssa toisinaan vaihdammekin hervottomia juttuja tai humoristisia kommentteja, käsistä karkaavat keskustelumme eivät useimmiten liity tähän taideprojektiin.

Kaikkien kommentointia ja kannanottoa vaativat asiat Matei avaa ryhmäkeskusteluksi esimerkiksi Facebookin chatissä. Tällaisiin keskusteluihin minä reagoin aina ja Octaviankin aina kun ehtii. Varmasti Matei ja Octavian myös puhuvat keskenään keskinäiseen yhteistyöhönsä liittyen. Tapahtuma tulee jakautumaan väliajan kautta kahteen osaan. Molemmissa osissa tulevat Matei ja Octavian tekemään yhteistyötä keskenään. Näillä näkymin minä tulen toteuttamaan yhteisteoksia Matein kanssa. En ole vielä ikinä ihan selvillä siitä, mitä Octavianin taiteelliseen osuuteen oikeastaan tulee kuulumaan. Tiedän kyllä hänen melko autonomisen konseptinsa teeman (Alzheimer), ja sen, että jonkinlaisen yhteistaiteellisen ulottuvuuden se tulee saamaan. Octavianin kiireisyys hänen muiden vireillä olevien taideprojektiensa kanssa verottavat viestintäpuoleen osallistumista.

*Jesss!!!! Matei ilmoittaa soittaneensa Taiteenedistämiskeskukseen josta kerrottiin että projektimme tulee saamaan 2000e valtion apurahaa! Eli nyt yhteensä on kasassa jo 3000e. Octavian toteaa voivansa panostaa laitteistoon, Matei sanoo että rahaa tulee nyt riittämään myös meille itsellemme. J Loistavaa! Samassa viestiketjussa Octavian pahoittelee Mateille, ettei ole kiireen vuoksi ehtinyt vastaamaan tämän yhteydenottoihin. Sanoo lukevansa Matein hänelle kirjoittaman viestin illalla. **18.2.2014 MATEI & MINÄ & OCTAVIAN- FACEBOOK***

Tunnetavoitetta eli kiinteää ryhmätoimintaa ja vuorovaikutusta koskeva tasapainoisuus on piilotavoite, josta emme nimettynä tavoitteena ole alun jälkeen keskustelleet, mutta johon kokoonpanomme yhteistyö tuntuu kuitenkin luonnollisesti pyrkivän. Ryhmätyöskentelyä koskevassa työnjaossa tasapainontavoite on vallanoton ja jouston kautta läsnä ohjaamassa ryhmän dynamiikkaa ja suhdejärjes-

telmiä. Tasapainontavoite tiedostettuna ja ääneen lausuttuna koskee ennen muuta ryhmän asiata-voitetta eli itse projektia ja taidesisältöjä. Esimerkiksi tapaamisestamme Musiikkitalolla olen tehnyt päiväkirjaani suoria muistiinpanoja tilanteesta, jossa tasapainontavoitetta on yhdessä pohdittu seuraavin huomioin.

Matei avaa omia teemojaan sävellystensä taustalla. Eri teoksissa käsitellään erilaisia aiheita, kuitenkin henkilökohtaisuudessaan hänenkin teemansa ovat universaaleja: varmasti projektin edetessä löytyy meidän kaikkien töitä sitovia ajatuksia ja saamme sidottua konseptin jollakin yhteisellä teemalla.

Listasimme omista työn alla olevista töistämme mieleen tulevia sanoja. Listasta tulikin aika kiintoisa: sluts, sex, Finland, mermaids, sirens, random memories, moments, illusions, absurdity, seduction, snapshots...

HARMONY – UNITY IN DIVERSITY

- ➔ *building the bridges*
- ➔ *the themes*
- ➔ *cropping*
- ➔ *compromising*
- ➔ *conversation*
- ➔ *context*

1.1.2013 **MINÄ JA MATEI – MUSIIKKITALO**

7. Tarkastelu- eli pohdintaosuus

7.1 Tutkielman keskeishavainnot, johtopäätelmät ja hyödyt

Vastaako tutkielmani tutkimuskysymykseen *Millä tavalla tasapainon ja harmonian etsiminen näkyvät tämän monitaiteisen tapahtuman rakennusprosessissa?* Kyllä ja ei. Oikeastaan analyysissä käy kuten esioletuksissa huolekseni esitin, eli taidesisältöjen suora käsittely rajautuu erittelyssä ulos. Analyysi osoittaa, kuinka tasapainontavoittelunilmiö todentuu ryhmässä tapahtuvan, yhteisymmärrykseen tähtäävän joustamisen ja vallanoton teemojen kautta. Nämä teemat sitoutuvat tiiviisti ryhmädynamiisiin ilmiöihin ja ryhmän suhdejärjestelmiin. Tutkielma ei eritele tasapainontavoittelun ilmentymistä projektin asiataavoitteen: monitaideprojektin tasolla, vaikka osa analyysin päiväkirjalainauksista kuvaileekin taidesisältöjä ja järjestelyä koskevaa keskustelua.

Sytä sille, että analyysin näkökulma painottuu nimenomaan vuorovaikutuksen tasoon, on lopulta useita. Ensimmäinen syy on se, että seurasin nimenomaan tapahtuman rakennusprosessia: selviä sisällöllisiä päätöksiä tehtiin melko vähän, tapaamiset keskittyivät usein teknisten seikkojen ja päivämäärien pohtimiseen. Toinen syy on ilmiön kiinnostavampi ilmentyminen sosiaalisella piilotavoitteen tasolla: päiväkirjojeni kerronnassa huomio kiinnittyy vuorovaikutukseen ja persooniin. Kolmas syy analyysini painotukseen on teoreettinen viitekehyseni, joka keskittyy ryhmätyöskentelyn ilmiöihin.

Analyysi ei kuitenkaan nyt valmiina ole alkuperäistä tutkimussuunnitelmaa suppeampi, ainoastaan rajatumpi kuin laveampi analyysi luultavasti olisi ollut. Koska tasapainontavoite kytkeytyy ryhmän asiataavoitteeseen suoraan, eikö ole mielekkäämpääkin tutkia nimenomaan sitä, kuinka se kytkeytyy prosessiimme piilotavoitteena?

Tasapainontavoittelu-ilmiön analysointi on uusi tutkimusnäkökulma vuorovaikutukseen ja ryhmätyöskentelyyn. Anna-Marja Puroila (2010, 146) huomauttaa, että pidämme monia sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyviä ilmiöitä itsestään selvinä. *”Ehkä juuri tässä on vuorovaikutuksen lukutaitoa kehittäväille tutkijalle ensimmäinen haaste: ottaa etäisyyttä itsestään selviltä näyttäviin arkielämän tapahtumiin ja esittää niille kysymyksiä”* (Anna-Marja Puroila 2010, 146). Vuorovaikutukseen liittyvät ilmiöt ovat erittäin kiinnostavia ja tärkeitä tutkimuskohteita kuvataidekasvattajuudenkin näkökulmasta.

Tutkielmani aineistopohjainen analyysi näyttää miten tasapainoilu todentuu nimenomaan tämän ryhmän prosessissa. En voi yleistäen väittää, että tasapainontavoittelu toteutuisi esimerkiksi muiden tavoitteellisten ryhmien vuorovaikutuksessa juuri vallanoton ja jouston muodoissa. Moilanen ja Räihä (2001, 65) suosittelevatkin **suhteuttamisen** (Alasuutari 1995, 222) käsitettä laadullisen tutkimuksen yhteydessä yleistämisen sijaan. Tilastollinen yleistäminen onkin laadullisessa tutkimuksessa pitkälti mahdotonta: kysymys on pikemminkin siitä, että tutkijana koen tutkimukseni voivan valottaa asiaa

12. Unicorns 2014: Eräs esitykseemme tulevista öljymaalauksistani (kuvassa keskeneräisenä).

myös tutkitun tapauksen ulkopuolella. (Moilanen ja Räihä 2001, 65.) Voin suhteuttaa analyysini esi-
merkkinä yleiseen ja olettaa, että vastaaventyypisissä vuorovaikutusprosesseissa tasapainontavoit-
telua voitaisiin kuvata samankaltaisen erittelyn kautta.

Tutkielmani luettuaan lukija tulee tietoisemmaksi ja ehkä uteliaammaksi tasapainontavoittelun il-
miöstä ja sen mahdollisesta luonteesta inhimillisen toiminnan luonnollisena taustatavoitteena. To-
dellisen esimerkin kautta esitetty ilmiönkuvaus voi saada lukijan pohtimaan myös sitä, millä tavoin
tasapainontavoite ilmenee hänen omassa toiminnassaan, elämäntilassaan ja elämismaailmassaan.
Keskeisenä loppuhuomiona nouseekin tasapainontavoittelu-ilmion *tiedostaminen*. Tasapainontavoit-
telun teema oli korostuneesti mielessäni koko tutkimusprosessin ajan, mikä osaltaan myös suuntasi
omaa toimintaani kohti ristiriidatonta ryhmätyöskentelyä. Toisin sanoen tämän ilmiön tavoitteellista-
minen voi saada yksilön ja ryhmän vahvemmin pyrkimään sen toteutumiseen toiminnassa.

Tasapaino ja harmonia -sanojen arkipäiväinen käyttö ja toisaalta käyttökontekstit kertovat ilmiön to-
dellisuudesta ja vahvasta sitoutumisesta yleiseen. Ennakkokäsitykseni tasapainontavoittelusta ei ole
sinänsä muuttunut, ainoastaan vahvistunut. Edelleenkin käsitän tasapainontavoittelun saavan alati
vaihtelevat muotonsa erilaisissa inhimillisissä prosesseissa, ja taustoittavan toimintaamme luonnolli-
sen kokonaisvaltaisesti. Oli tietenkin riski lähteä pohtimaan näin laajaa ja abstraktia ilmiötä. Nyt läh-
tisinkin luultavasti suosiolla tutkimaan jotakin hieman yksilöotteisempaa ilmiötä, ehkä valitsisin jonkin
vuorovaikutusteorian valmiista käsitteistä nousevan näkökulman.

Joka tapauksessa näinkin epämääräisen ja moniulotteisen aiheen tutkiminen tuntui mielekkäältä lop-
puun asti. Olen edelleen sitä mieltä, että toimintatutkimus jossa tutkija kokee ja tulkitsee, on kiinnostava
ja hedelmällinen tapa tehdä laadullista tutkimusta. Oma osallisuuteni projektissa tekee tutkielmastani
uskottavan. Tutkielman tekemisestä oli minulle taiteilijana ja taidekasvattajana paljon hyötyä. Sain mo-
nipuolisen kuvan tutkimustekstin ainutlaatuisista kriteereistä ja tutkielman tekemisen haasteista, jollai-
sia en ennen prosessiin ryhtymistä osannut ajatellakaan. Kasvoin myös taiteilijana ja taidekasvattajana:
prosessi, yhteistyö ja jakaminen tuntuvat minulle entistä tärkeämmälle osalle taiteen tekemistä ja sen
opettamista. Olen henkilökohtaista kokemusta viisaampi sen suhteen, millaisia seikkoja ja vaiheita liittyy
taiteidenvälisen projektin suunnitteluun ja toteutusprosessiin, taiteellisten näkemysten jakamiseen ja
yhteensovittamiseen. Opin paljon uutta ryhmästä ja ryhmäilmiöistä: siitä, mikä kaikki vaikuttaa yhteis-
toiminnan saumattomuuteen ja ryhmän kaksoistavoitteen saavuttamiseen.

7.2 Tutkimisen tunnelmista ja tutkielman onnistumisesta

Yhteensä noin puolen vuoden ajalta raportoin kaikki ryhmän merkittävät keskustelut ja tapaamiset ensimmäisestä yhteisestä kokoustamisestamme lähtien. Kirjasin päiväkirjoihini kaiken taideprojektin ja yhteistyön kannalta huomionarvoiseksi kokemani: joskus kirjoitin mielteitäni ylös muuten vaan, analysoivaan sävyyn. Tapaamisten raportointi vei odotettua enemmän aikaa. Toisinaan Matein ja Octavianin näkeminen tuntui jopa raskaalta sillä tiesin, tapaamisten jälkeenodottavasta pitkästä kirjallisesta jälkipuinnista. Täytyy kuitenkin myöntää että päiväkirjojen tuottaminen oli tutkielmaprosessin ehdottomasti hauskin osuus – mitä tutummiksi tulimme ja pidemmälle projektissa pääsimme, sitä enemmän siitä nautin. Kokemusten purkaminen luovemmalla ja rennommalla kielellä tasapainotti varsinaisen tutkielman kirjoittamisprosessia. Havainnointiin perustava päiväkirja tutkimusaineistona onnistuneesti konkretisoi kokemuksellisen, fenomenologis-autoetnografisen asenteeni ja näkökulmani.

Vaikka tutkimukseni ei missään nimessä ole puhtaasti fenomenologinen eikä myöskään autoetnografinen, on siinä molempien menetelmien piirteitä. Fenomenologiassa ja autoetnografiassa korostuu molemmissa yksittäisen suhde yleiseen: tutkimustapaus on tapaus todellisuudesta ja rajattukin yksittäiskohde voi paljastaa ilmiöstä jotakin sen laadulle ominaista. Laine (2001, 27) kirjoittaa fenomenologisen tutkimuksen tarkoittavan merkitysten tutkimista ihmisen suhteessa elämäntodellisuuteensa. Kokemuksellisuutena ilmenevä maailmasuhteemme sitoo meidät kaikki samaan todellisuuteen (Laine 2001,27). Näin minun kokemani ja todellisuudesta tutkimalla käsittämäni väistämättä kertoo jotakin myös kokonaisesta. Autoetnografinen tutkimusasenteeni todentuu muun muassa filosofoidessani tutkimani ilmiön suhdetta yleiseen harmonia-käsitteen käytön alkuhistoriassa ja tasapainontavoittelussa tämän päivän yhteiskunnassamme. Myös teoreettinen viitekehykseni sitoo tutkimani ilmiön yhteiseen: vuorovaikutuksen paljon tutkittuihin käsitteisiin ja ilmiöihin.

Analyysivaiheen aloittaessani mietin kuumeisesti keinoa jäsentää analyysini niin, että ilmiön erittely keskeislaatuja korostaen onnistuisi. Alkuperäisessä suunnitelmassani halusin tasapuolisesti analysoida ilmiön todentumista ryhmän kaksoistavoitteessa: suorana tavoitteena ryhmän asiataavoitteen taustalla ja piilotavoitteena tunnetavoitteen yhteydessä. Aineiston erittely kysymysjoukoin tuntui luonnolliselta metodilta nostaa päiväkirjasta eri teemoja vastaavia otteita. Mitä pidemmälle tutkimusprosessi eteni, sitä selvemmin mukaan toivomani asiataavoitetta koskeva harmonianhaeskelun taso alkoi hukkua. Huomasin päiväkirjoissa mielestäni selviä vuorovaikutukselliseen tasapainontavoitteluun kytkeytyviä ilmiöitä: vallanottoa ja kompromisseja. Aineiston erittelyvaiheessa ilmiön keskeislaatuja kuvaavat kategoriat nousivat nimenomaan vuorovaikutuksessamme havaitsemistani ilmiöistä, eivät sittenkään siitä taiteidenvälisyydestä.

Merja Laitinen (2010, 44) kertoo teorian hahmottamisen taidon tarkoittavan tutkimusilmiön käsit-

teellistä jäsentelyä ja liittämistä valittuun teoreettiseen viitekehykseen. Lähdekirjallisuutta ja aiheeseen liittyvää teoriaa etsiessäni totesin, ettei tasapainontavoittelusta ilmiönä löydy aiemmin tehtyjä tutkimuksia. Minun oli siis suoran teoreettisen perustan puutteessa löydettävä jonkin sellainen tutkimuskohteeni puitteita sivuava teoria, jonka kautta saatoin *peilata* tutkimani ilmiön todellistumista. Tutustuin Ryhmäilmiö-teoksessa esitettyihin suhdejärjestelmiin, ja aloin hahmottaa, kuinka etsimäni ilmiö kytkeytyi ryhmätyönteoriaan.

Rakensin kategoriat, joiden sisällöt perustuvat ryhmätyössämme yhteisymmärrystä ja tasapainontavoittelua havainnollistavalle vaaka-mallille: joustaminen ja vallankäyttö käyvät jatkuvaa dynaamista dialogia. Vaaka-malli oli mielestäni looginen ja selkeä tapa hahmottaa jäsentelyni idea. Nautin analyysinteosta ja päiväkirjat tuntuivat johdattavan havaintojani. Olenkin tyytyväinen teemoitteluuni, kuvauskategoriat pysyvät kasassa vaikka sitoutuvat toisiinsa tiiviisti. Tutkimusasenteeni on mukana havainnoinnissa ja raportoinnissa: analyysissä aineistolähtöisyys korostuu. Helppolukuisuudessaan ja kielellisessä kontrastissaan päiväkirjasitaatit keventävät analyysiä, vaikka tekstiosuuksina ne kiistatta ovatkin pitkiä ja painavia. Aineistolainaukset rakentavat analyysiin sisältöä ja uskottavuutta, ne tuovat lukijan lähelle kokemustani kuten oli tarkoitus.

Läpi tutkimusprosessin korostan näkökulmaani osallisena, subjektiivisena kokijana. Kuvailen tutkielman alussa ryhmämme lähtökohtia, jotta lukija ymmärtäisi alun kokonaisemman tilanteen. Kerron myös omasta taidekäsityksestäni ja taiteestani lyhyesti. Analyysi keskittyy vuorovaikutuksessa ilmenevien harmonian tavoittelun muotojen kuvaamiseen samalla sitoutuen ryhmän yksilöiden rooleihin. Matein ja Octavianin persoonien hahmottuminen on täysin päiväkirjaraporttieni varassa. Koska analyysissä on kysymys minun tulkinnastani, on lukijalle selvää, että ryhmäni hahmoille rakentuvat profiilit ovat ennen kaikkea kuvaus minun suhteistani ryhmän toisiin.

Kuten sanottu, analyysini ei selvästi vastaa siihen, missä kohdin ja millä muodoin harmonianhaeskelu toteutuu taidesisältöjä koskien. Alkuperäisen suunnitelman mukaisena tutkielma ei siis täysin toteutunut. Aluksi näkökulman kaventuminen vuorovaikutukseen harmitti: tuntui, että tutkielma erkaantui siitä näkökulmasta, josta tutkimuskysymys oli saanut alkunsa. Sivusivathan ryhmän keskustelut harmonian haasteita nimenomaan taidekokonaisuuden, pikemmin kuin ryhmätyön kannalta.

Annoin tutkielman kuitenkin rajautua kuvaamaan ilmiön toteutumista ryhmän kaksoistavoitteen vähemmän itsestäänselvällä tasolla. Toisaalta päätin myös olla uudelleenmuotoilematta tutkimuskysymystä fokuoittumiseni jälkeen: tutkinhan ilmiötä edelleen tapahtuman rakennusprosessissa toteutuvana. Tutkimusprosessin läpinäkyvyys on tärkeä osa tapaustutkimuksen uskottavuutta ja luotettavuutta (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 160). Haluan lukijan käsittävän mistä tutkimustyöni on saanut alkunsa ja millaisista vaiheista se on rakentunut teoriaan syventymisen ja aineistouskollisuuden myötä.

7.3 Loppuajatuksia taiteellisesta yhteistyöstä ja kuvataidekasvatuksesta

Vaikkei tutkielmani keskity monitaiteisuuteen sinänsä, on taiteidenvälinen projektimme osa tutkimuskohdettani ja ryhmäni muodostumisen ensisijainen syy. Tutkielmani muistuttaa siitä, kuinka taiteellinenkin yhteistyö on nimenomaan yhteistyötä ihmisten; persoonien välillä. Myös taiteellisesti onnistuneiden ratkaisujen löytyminen riippuu kokoonpanon toimivuudesta ryhmänä. Housseu (2012, 97) kuvailee yhteistaiteellisessa prosessissa työskentelyn kokemuksiaan: ”Koska teosten lähtökohdat olivat henkilökohtaisissa tarinoissa, ajauduimme myös puhumaan paljon itsestämme ja historiastamme toisillemme.” Housseun kokemus vastaa omaani: taiteellinen yhteistyö vaatii vahvaa keskinäistä luottamusta, jotta yhteisesti merkityksellisen kokonaisuuden luominen tulee mahdolliseksi. Tutkielmaani voikin pitää myös havainnollistavana muistutuksena siitä, kuinka yhteistoiminnallisissa (taide) projekteissa on asiataavoitteen ohella syytä hyvin huomioida ryhmän tunnetavoitteeseen kytkeytyvät vaatimukset. Joustamisen tasapuolisuus, vallan jakautuminen sekä kommunikaation merkitys ovat yhteisymmärryksen ja tasapainon kannalta keskeisiä asioita.

Uskon jokaisen tavoitteellisen ryhmän pyrkivän tasapainoiseen työskentelyyn ja lopputulokseen. Esimerkiksi koulun kuvataidekasvatuksen tunneilla tehtävissä ryhmäprojekteissa voisi opettaja jo tehtävää ohjatessaan muistuttaa oppilaita ryhmän yhteispelin merkityksestä myös lopputulokseen. Tämän oman yhteistyökokemukseni myötä olenkin valmis väittämään että ryhmässä toimimista vaativia projekteja tulisi toteuttaa kuvataidetunneilla entistä enemmän.

Eri taidemuotoja edustavien ammattilaisten kanssa työskentely on jälleen vahvistanut mielipidettäni myös oppiaineintegraatioon ja taideaineiden yhteentuumiseen liittyen. Teemaperustaisemman opetuksen kautta kuvataidekasvatuksen sisältöjen olisi mielestäni hyvä yhä enemmän painottua kokonaisuuksiin ja nykyhetken todellisuuteen. Yhteistyö eri oppiaineiden välillä on käytännössä vähäistä nykyisillä opetussuunnitelmilla. Oppiaineiden aidompi integroituminen voisi tuoda (kuva)taidekasvatuksellekin enemmän käytännön mahdollisuuksia toteuttaa esimerkiksi ekologisten ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen tähtääviä, luokahuoneen ulkopuolelle suuntaavia projekteja. Koulussahan pitäisi oppia elämää varten, ei koulua varten. Käsitysten jakaminen ja ilmaisutekniikoiden yhdistely voi tuottaa kokonaan uudenlaisia näkökulmia ja laajentaa taiteella vaikuttamisen mahdollisuuksia. Taidekasvatuksen tulisi lisätä oppilaan kokonaisuuksien käsittämiskykyä, kausaalisuhteiden hahmottamistaitoa. Taideaineiden kiinteämpi yhteys toisiinsa tuntuu äärimmäisen loogiselta tavalta lisätä oppilaiden kykyä kokonaisesti ilmaista itseään. Kysymys on lopulta kokonaisvaltaisemmasta ymmärtämisestä, tasapainoisemmasta oppimisesta.

8. Lähteet

Heikkinen, Hannu L. T. & Rovio, Esa. & Syrjälä, Leena. (2007). Toiminnasta tietoon: toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Helsinki: Kansanvalistusseura

Isokorpi, Tia. (2006). Napit vastakkain: ristiriidat, rajat ja ratkaisut. Jyväskylä: PS-kustannus

Jauhiainen, Riitta. & Eskola, Marjatta. (1993). Ryhmäilmiö. Juva: WSOY

Varto, Juha. (1996). Laadullisen tutkimuksen metodologia. Helsinki: Kirjayhtymä Oy

Varto, Juha. (2005). Kauneuden taito. Tampere: Tampere University Press- Yliopistopainon Oy:n julkaisu

Artikkelit lehtijulkaisuissa

Roinila, Markku. Harmoninen ristiriita. (2009) Artikkelijulkaisussa: Lahtinen, Mikko (toim.) *niin & näin: Filosofinen aikakauslehti*. Tampere: Eurooppalaisen filosofian seura (1/2009), 53-55

Pietarinen, Juhani. (2004). Platon: Kaunis mieli. Artikkelijulkaisussa: Lahtinen, Mikko (toim.) *niin & näin: Filosofinen aikakauslehti*. Tampere: Eurooppalaisen filosofianseura (1/2004), 108-111

Artikkelit kokoomateoksissa

Housseu, Jaana. (2012).Tietäminen yhteisissä prosesseissa. Artikkelijulkaisussa: Haveri, Minna. & Kiiskinen, Jouni. (toim.) (2012). *Ihan taiteessa: puheenvuoroja taiteen ja tutkimuksen suhteesta*. Helsinki: Aalto-yliopiston julkaisusarja. Aalto ARTS Books 98-109

Josselsson, Ruthellen. (2004) Nimeämistä, tunkeilua, vallankäyttöä? Toisten elämän kirjoittamisesta. Artikkelijulkaisussa: Latvala, Johanna. Peltonen, Eeva & Saesma, Tuija (toim.) (2004). *Tutkija kertojana: Tunteet, tutkimusprosessi ja kirjoittaminen*. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy, 129-306

Kiljunen, Satu. (1997). Visuaalinen ilmaisu ja tapahtumallisuus taidepedagogisena lähtökohtana. Artikkelijulkaisussa: Hiltunen, Mirja. & Mannerkoski, Olli. (toim.) (1997). *Synestesia: onko taiteilla väliä?* Rovaniemi: Lapin yliopistopainon julkaisuja, 43-66

Kiviniemi, Kari. Laadullinen tutkimus prosessina. (2001). Artikkelijulkaisussa: Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) (2001). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin. II, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: Chydenius-Instituutin julkaisuja 2/2001. 68-84

Laine, Timo. (2001). Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Artikkelikokoomateoksessa: Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) (2001). Ikkunoita tutkimusmetodeihin. II, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: Chydenius-Instituutin julkaisuja 2/2001. 26-43

Laitinen, Merja. (2010). Kontekstin ja teorian hahmottamisen taito. Artikkelikokoomateoksessa: Hurtig, Johanna, Laitinen, Merja & Uljas-Rautio, Katatriina (toim.) Ajattele itse! Tutkimuksellisen lukutaidon perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus, 44-70

Moilanen, Pentti & Räihä, Pekka. (2001) Merkitysrakenteiden tulkinta. Artikkelikokoomateoksessa: Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) (2001). Ikkunoita tutkimusmetodeihin. II, Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: Chydenius-Instituutin julkaisuja 2/2001. 44-67

Puroila, Anna-Marja. (2010) Vuorovaikutuksen lukutaito. Artikkelikokoomateoksessa: Hurtig, Johanna, Laitinen, Merja & Uljas-Rautio, Katatriina (toim.) Ajattele itse! Tutkimuksellisen lukutaidon perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus, 121-148

Saarela-Kinnunen, Maria & Eskola Jari. (2001) Tapaus ja Tutkimus = Tapaustutkimus? Artikkelikokoomateoksessa: Aaltola, Juhani & Valli, Raine. (toim.) (2001). Ikkunoita tutkimusmetodeihin I, Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: Chydenius-Instituutin julkaisuja 2/2001. 158-169

Uotinen, Johanna. (2010). Kokemuksia autoetnografiasta. Artikkelikokoomateoksessa: Pöysä, Jyrki & Järviluoma, Helmi & Vakimo, Sinikka (toim.) (2010). Vaeltavat metodit. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura, 178-189

Valkeapää, Leena. (2012). Taiteellisen ajattelemisen autoetnografisuus. Artikkelikokoomateoksessa: Haveri, Minna. & Kiiskinen, Jouni (toim.) (2012). Ihan taiteessa: puheenvuoroja taiteen ja tutkimuksen suhteesta. Helsinki: Aalto-yliopiston julkaisusarja. Aalto ARTS Books, 72- 84

Painamattomat lähteet:

Nikola, Laura. (2012). Monitaiteisesti taiteidenvälistä: taideaineintegraation tarkastelua pedagogisen projektin kautta. Maisterin Opinnäyte. Helsinki: Aalto -yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu.

Internetlähteet:

Kouhia, Raisa. (25.8.2007) Elän täysillä, tässä ja nyt! Niksit onnellisen ja tasapainoisen elämän luomiseksi. (www.dokumentti) <<http://raisak.com/index.htm>> Luettu:14.1.2014

Wikström, Marianne.(31.10.2013)Mitä enemmän onnellisuutta antaa... (www.dokumentti) <<http://onnellisuusopisto.fi/blogweb/>> Luettu:14.1.2014

Kuvat:

Kannen kuva: Octavian Balea, 2014

1. Tekijän kuva, 2014.....	s.10
2. Tekijän kuva, 2013.....	s.16
3. Octavian Balea, 2014	s.18
4. Tekijän kuva, 2014.....	s.20
5. Octavian Balea, 2014	s.24
6. Tekijän kuva, 2014.....	s.26
7. Octavian Balea, 2013	s.30
8. Octavian Balea, 2014	s.32
9. Octavian Balea, 2014	s.40
10. Octavian Balea, 2013	s.42
11. Octavian Balea, 2013	s.50
12. Tekijän kuva, 2014	s.56

Aineisto:

Tekijän prosessipäiväkirjat, 27.9.2013 - 28.2.2014